

Teleterápia

Dr. Fröhlich Georgina

Országos Onkológiai Intézet
Sugárterápiás Központ
Budapest

*Ionizáló sugárzások a gyógyításban
ELTE TTK, Budapest*

Bevezetés

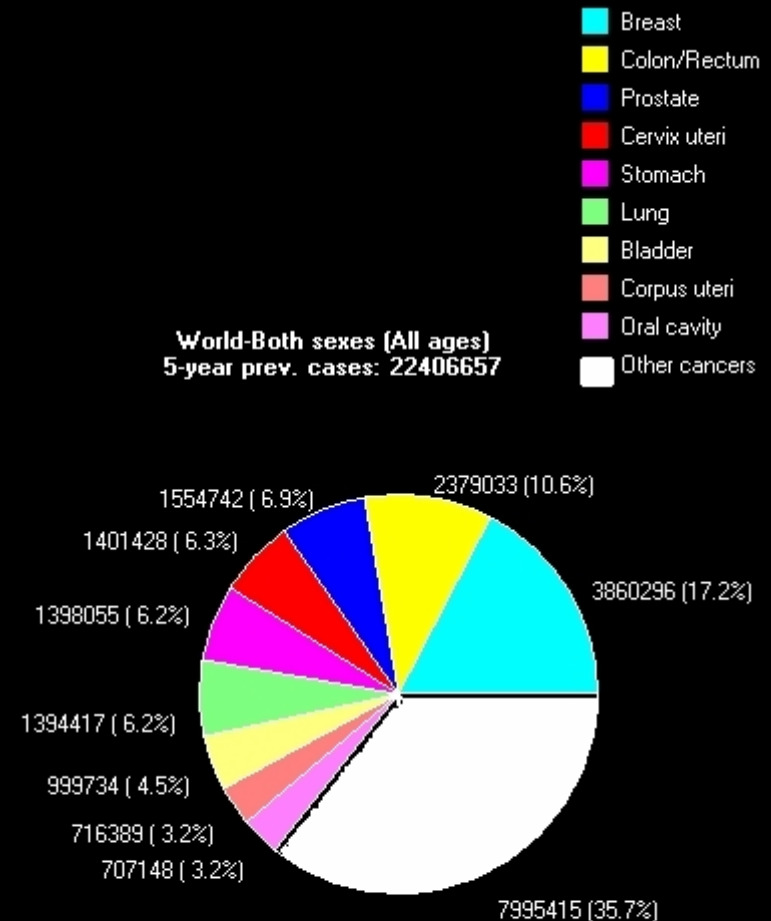
Sugárterápia:

- az egyik fő modalitás a daganatok kezelésében (+kemo, sebészet)
- daganatos betegek 50-60%-a kerül sugárterápiára
- más betegségek esetén viszont elenyésző a szerepe

Bevezetés

Főbb indikációi:

- H&N
- Gyn
- prosztata
- egyéb kismed. (rektum, hólyag)
- adjuváns (hatásjavító) emlő
- agy
- palliáció
(csak a tünetek enyhítése,
pl. csontmetek, gv-nyomás)

Bevezetés

teleterápia: sugárzás forrása a betegen kívül van
(RTG-, γ -foton, nagy-E e^-)

- LinAc/ Co-ágyú
- egésztest-besugárzás
- teljes bőr besugárzás
- tomoterápia
- sztereotaxia
- Gamma-kés
- Cyberknife
- RTG-terápia
- proton-, nehézion-terápia

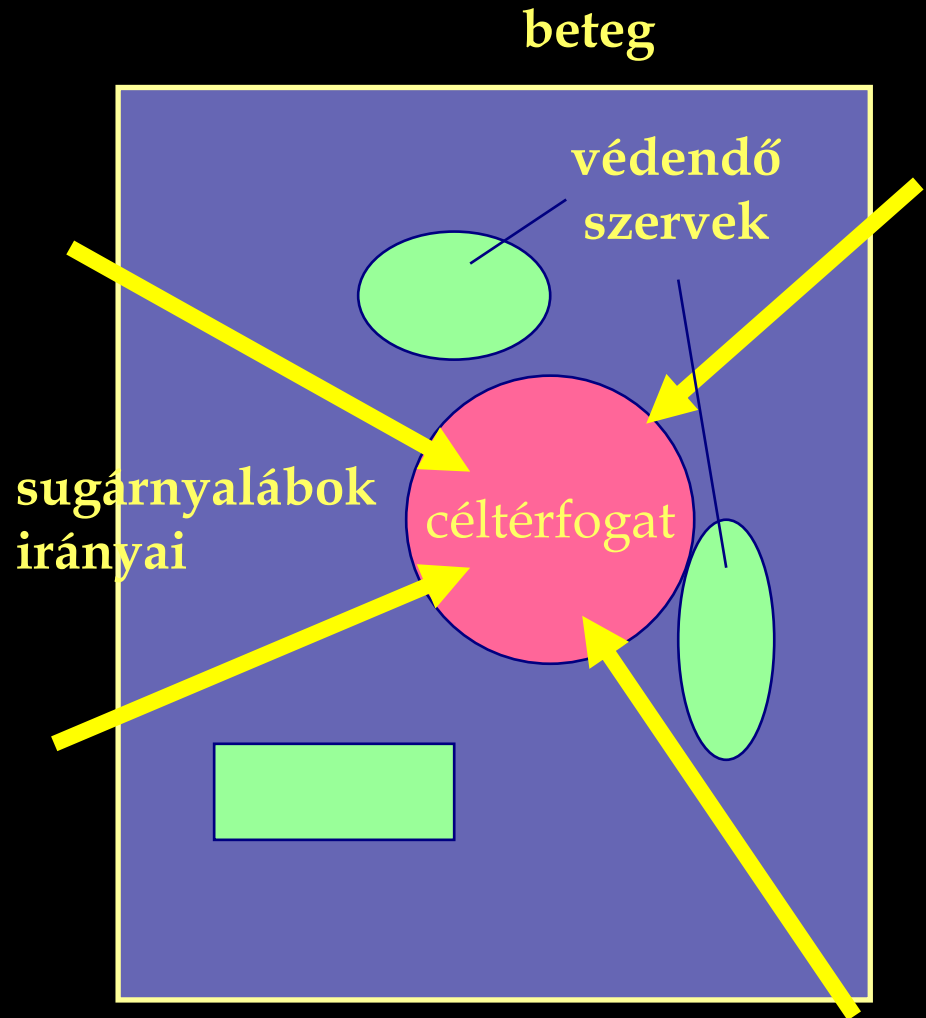
brachyterápia: radioaktív izotóp a beteg testében
(γ -foton)

Cél

Cél:

- az összes tumorsejt elpusztítása
- minél nagyobb D a céltérfogatnak, miközben az egészséges szövetek D-a minimális

Teleterápia

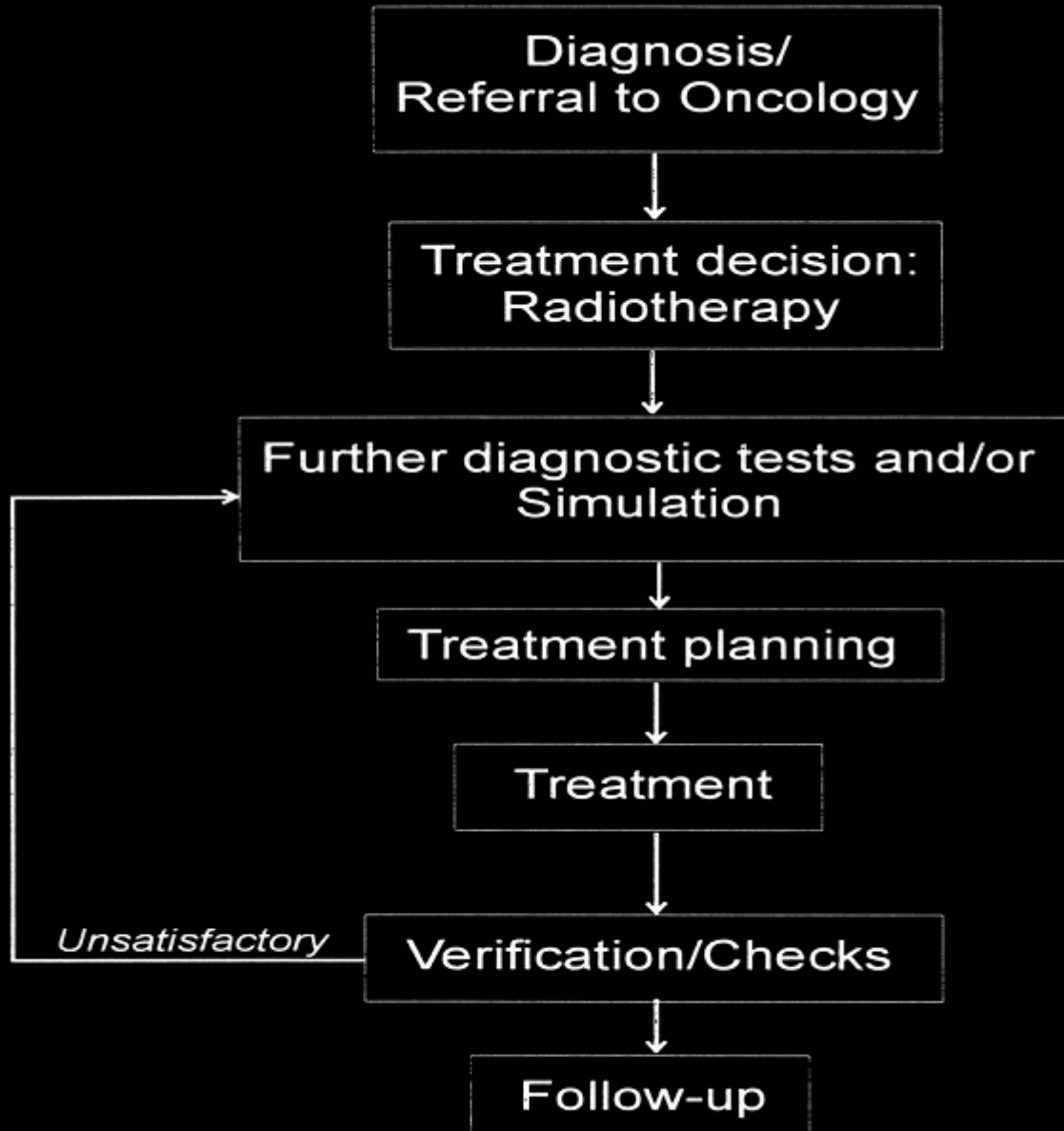
Teleterápia: EBRT (External Beam Radiotherapy)

tipikus frakcionálás:

2 Gy/d, össz-D: 60-70 Gy

- **ortho-voltos fotonok** (50-400 kV): bőr, felszíni elváltozások (RTG-terápia)
- **MV-os fotonok** (Co-60, LinAc): mélyebben fekvő tumorok
- **MeV-os e^-** (LinAc): felszín közeli elváltozások

Teleterápia

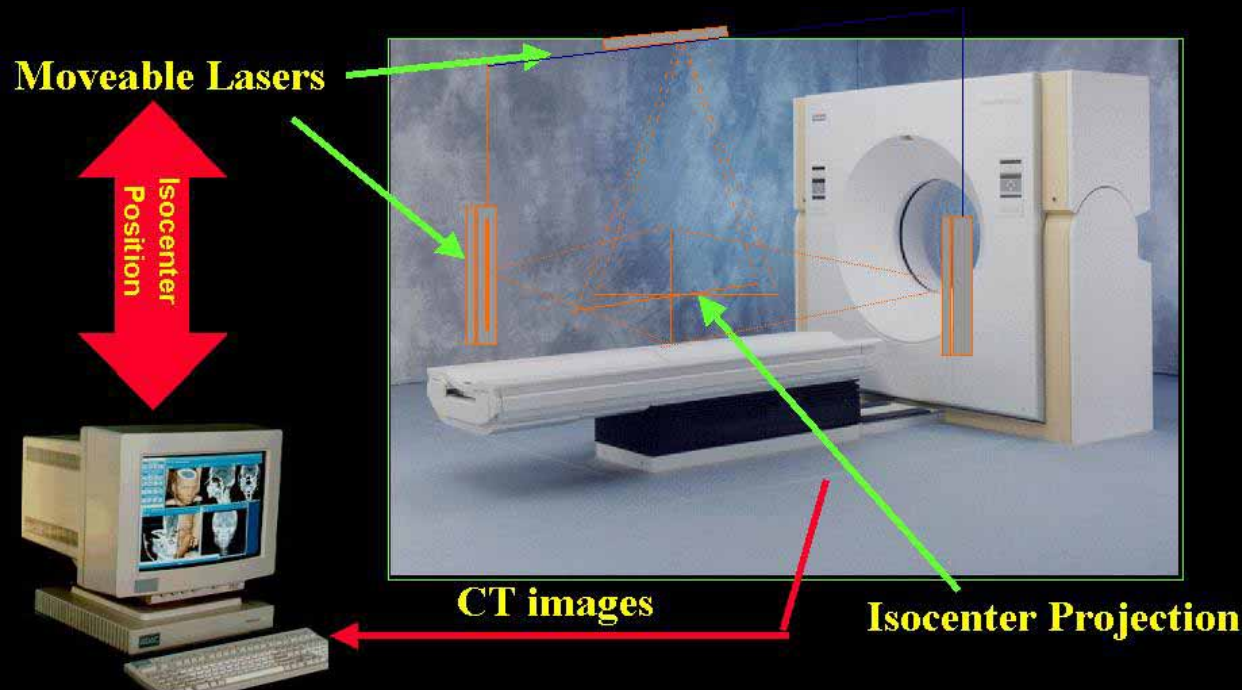

Teleterápia

Virtuális szimuláció:

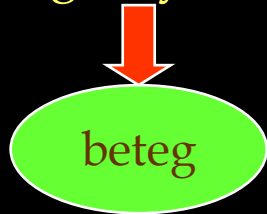
a szimuláció a beteg 3D-s adatai alapján történik → jó minőségű 3D CT adatok szükségesek – a kezelési pozícióban

(CT-szimulátor: top-CT-vel szimulálunk)

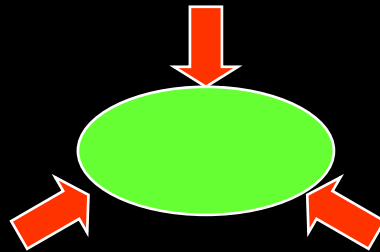

Teleterápia

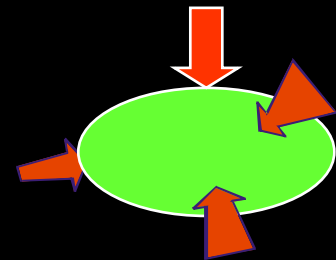
sugárnyaláb

3 koplanáris sugárnyaláb

több non-
koplanáris
sugárnyaláb

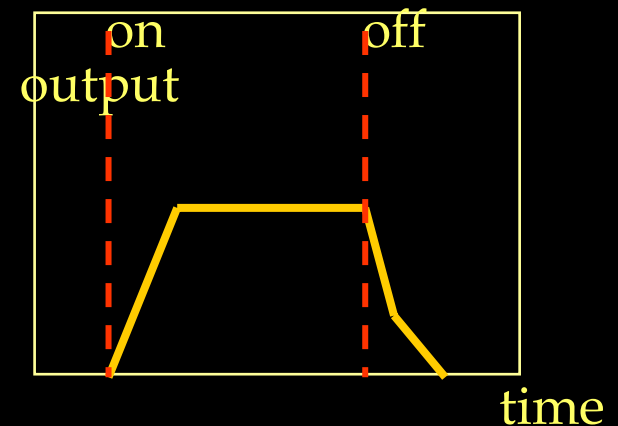

izocentrikus kezelés
(szimulátorban is)!!!

RTG-terápia

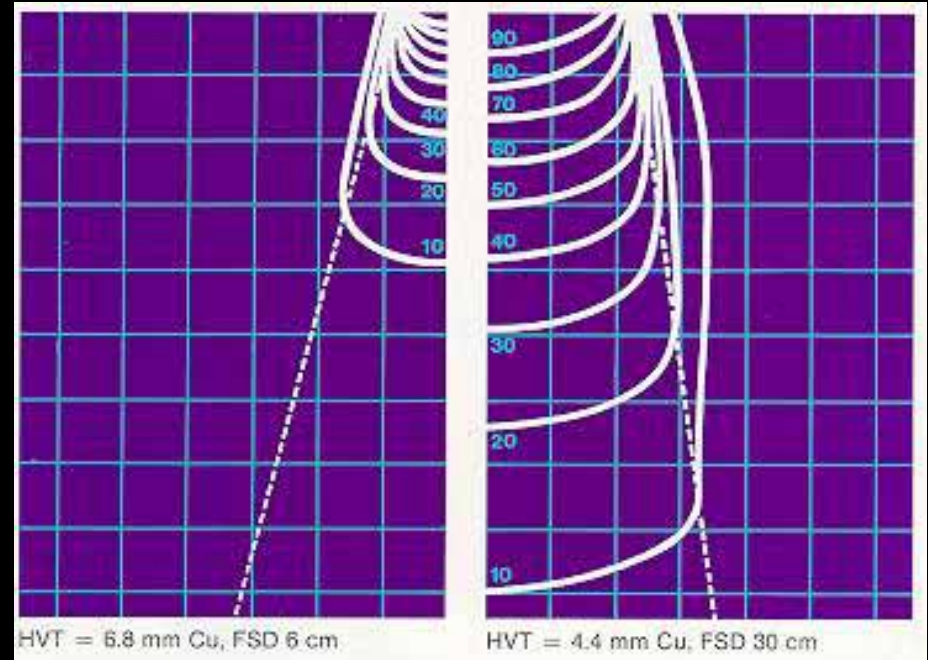

- 50-120 kV ~ diagnosztika
- felszíni elváltozások
- 1 sugárnyaláb
- kis mezőméretek
- aplikátorok a nyaláb kollimálására
- kis fókuszbőr táv.
- D-t egy „timer” határozza meg → on/off effect

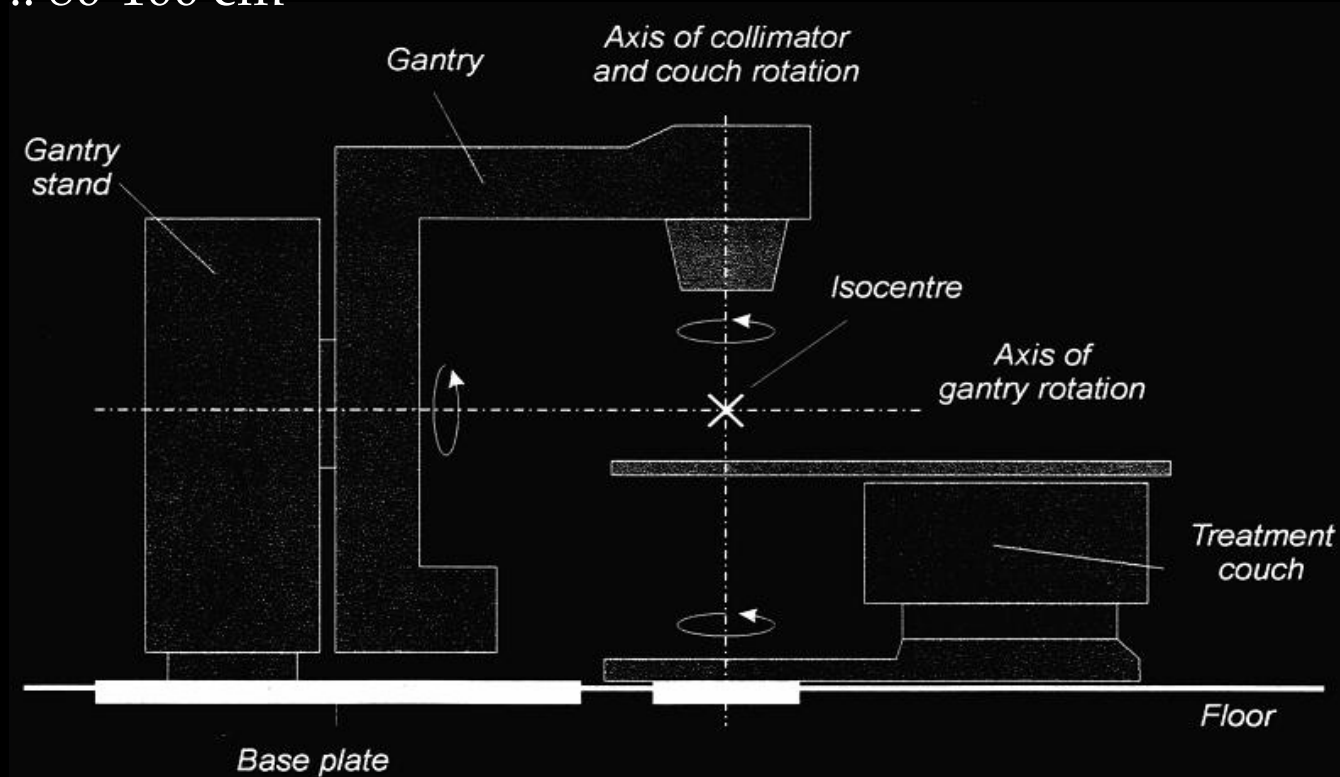
Orthovoltos RTG-terápia

- 150-400 kV ~ diagnosztika
- felszín közeli csont elváltozások palliációja (bordák, gv.)
- nagyrészt kiváltható más modalitásokkal
- mélydózis erősen változik FSD-vel

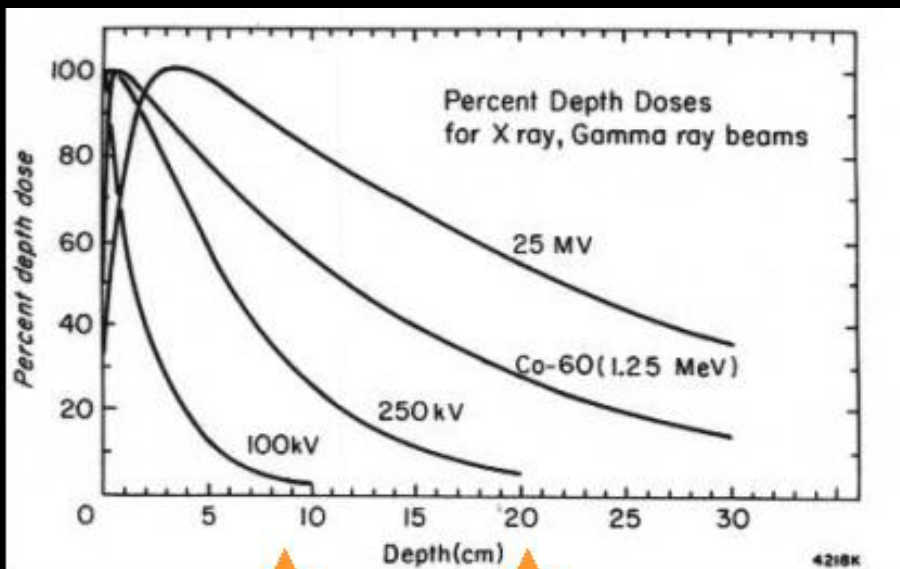
MV-os teleterápia

- Co-60: 1,25 MeV
- LinAc: 4-25 MV
- bőrkímélés
- fókuszbőr táv.: 80-100 cm
- izocentrikus

Tumorok és normál szövetek tipikus lokalizációja

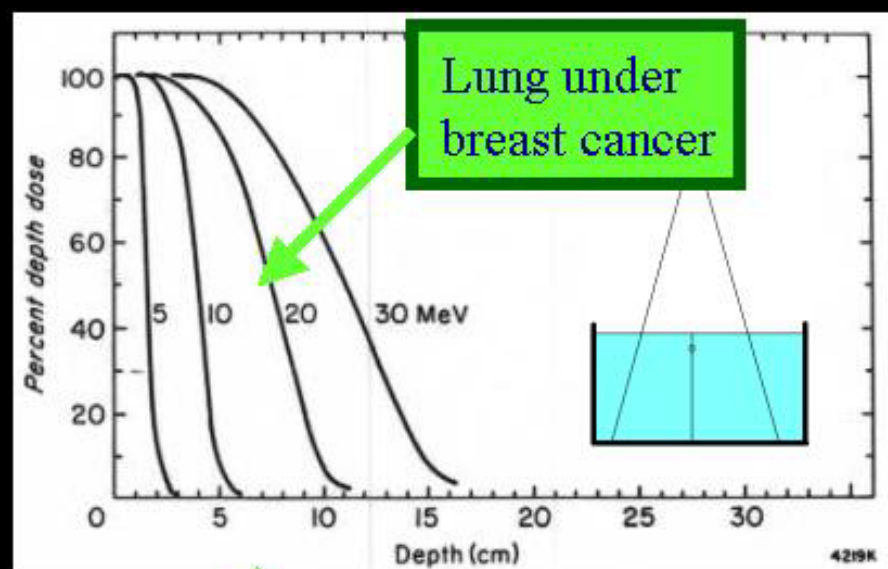
fotonok

Brain tumor

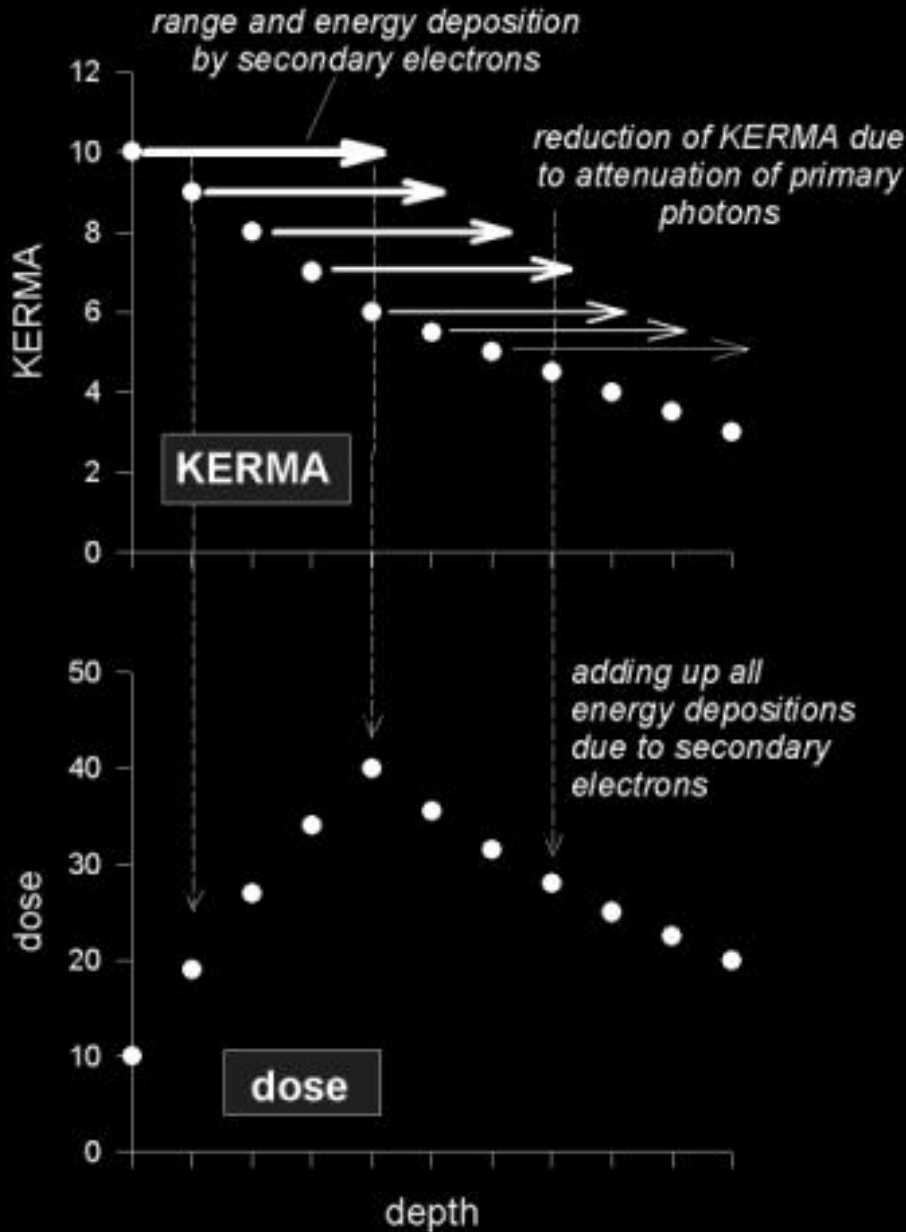
Prostate

elektronok

Spinal cord in head and neck treatment

Build-up hatás

Build-up: felépülési zóna

visszaszóródó

másodlagos e-ok →

csökkentik elnyelt E-t az
eredeti kh. helyén

→ ha ki kell emelni bőr D-
t → bólus

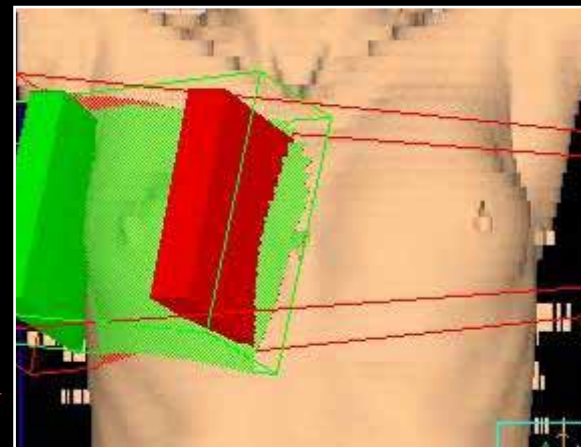
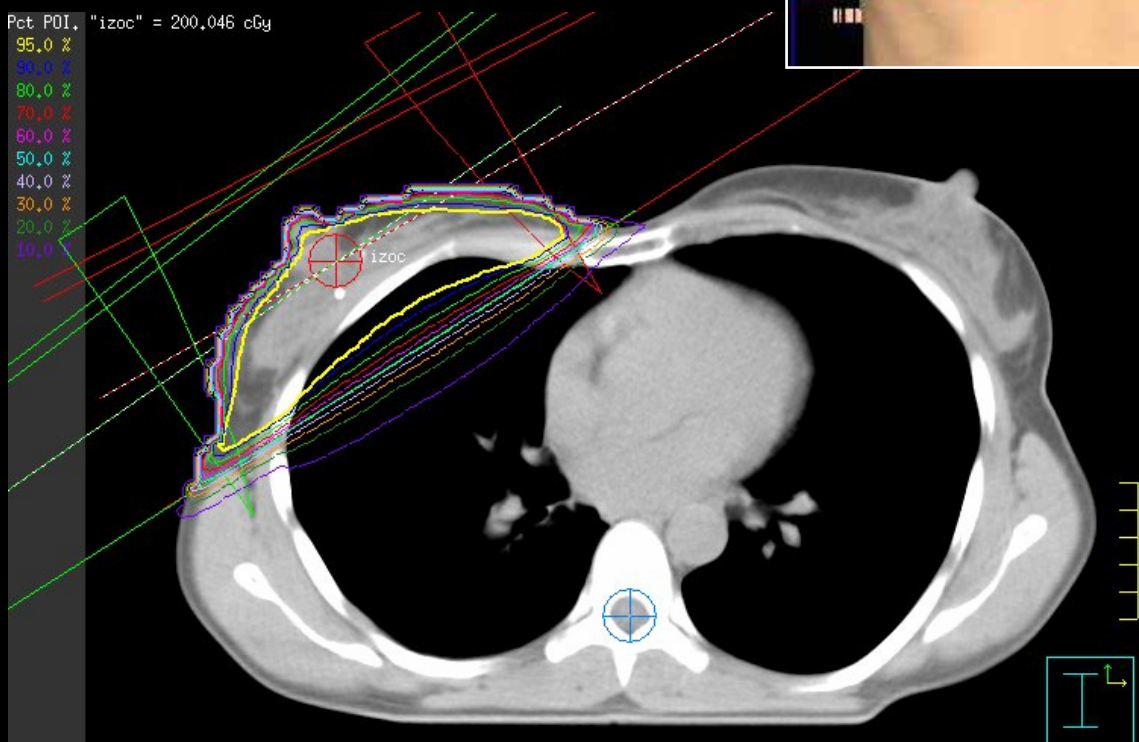
Standard besugárzási technikák

2 párhuzamos opponáló
mező:

- tüdő
- emlő
- H&N

Pct POI, "izoc" = 200,046 cGy

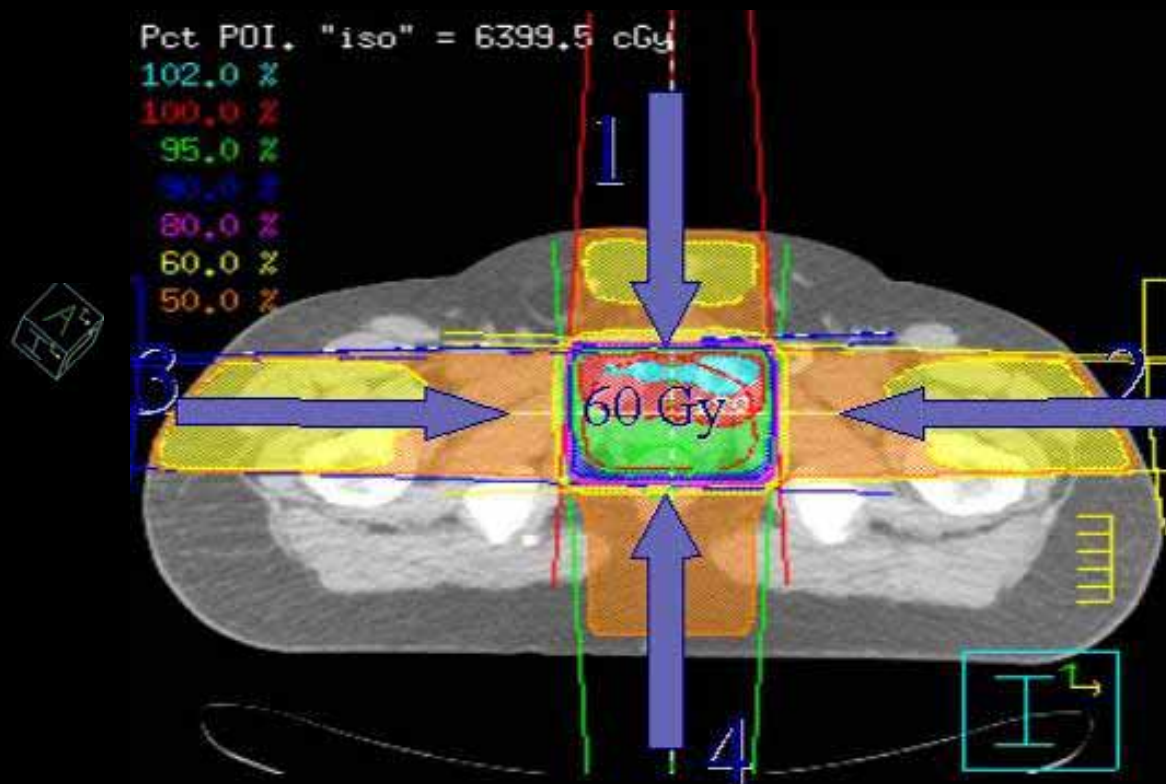
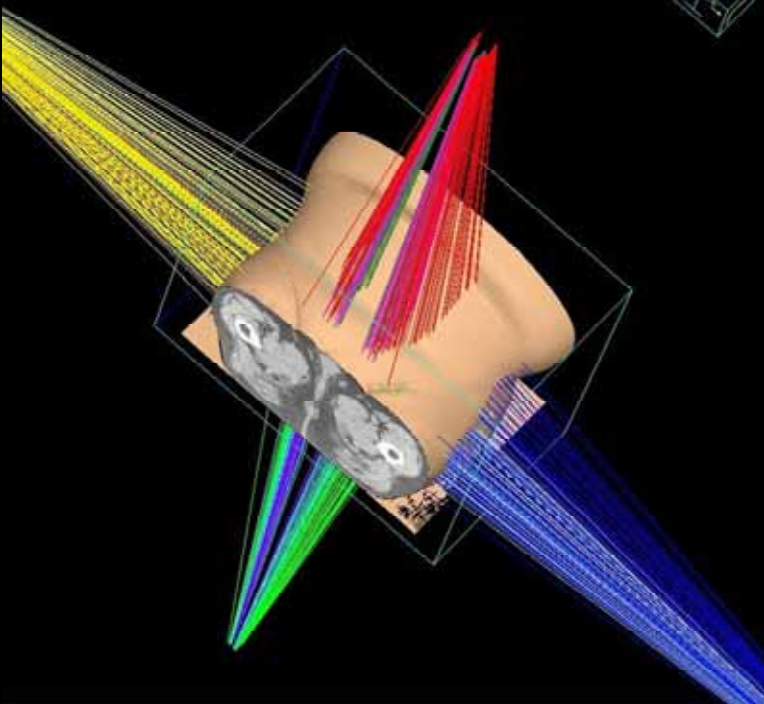
95,0 %
90,0 %
80,0 %
70,0 %
60,0 %
50,0 %
40,0 %
30,0 %
20,0 %
10,0 %

Standard besugárzási technikák

4 mezős „box”:

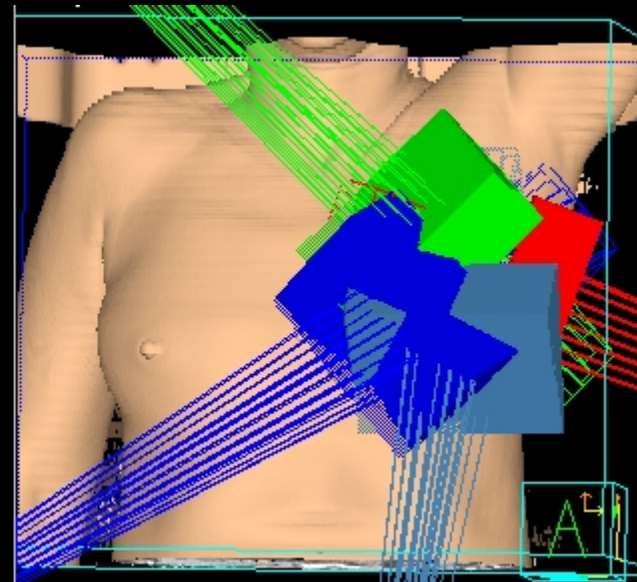
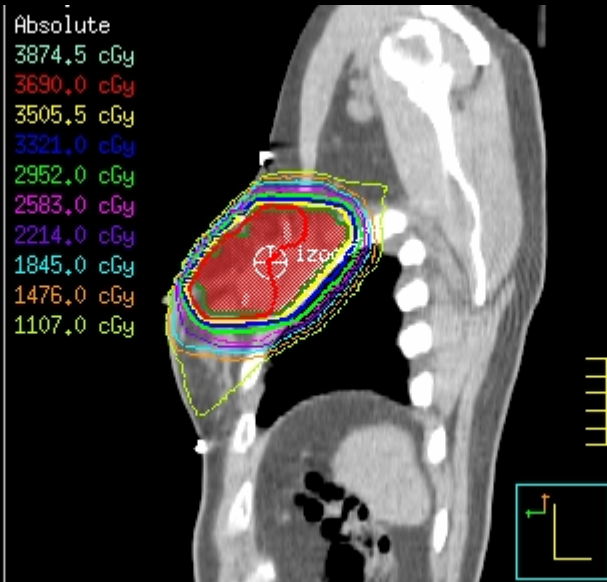
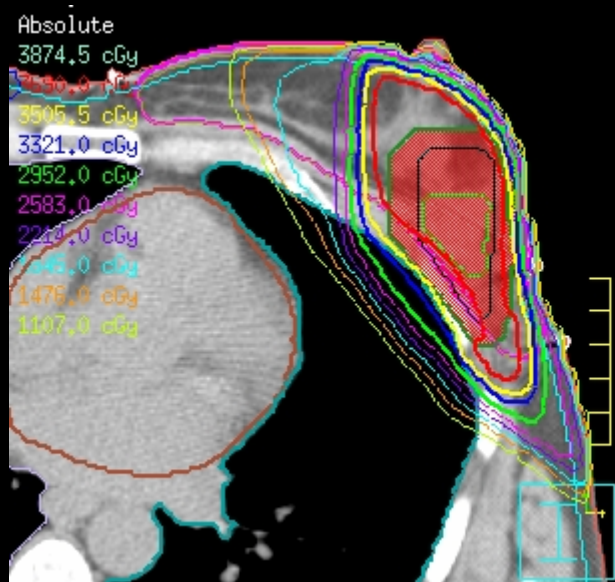
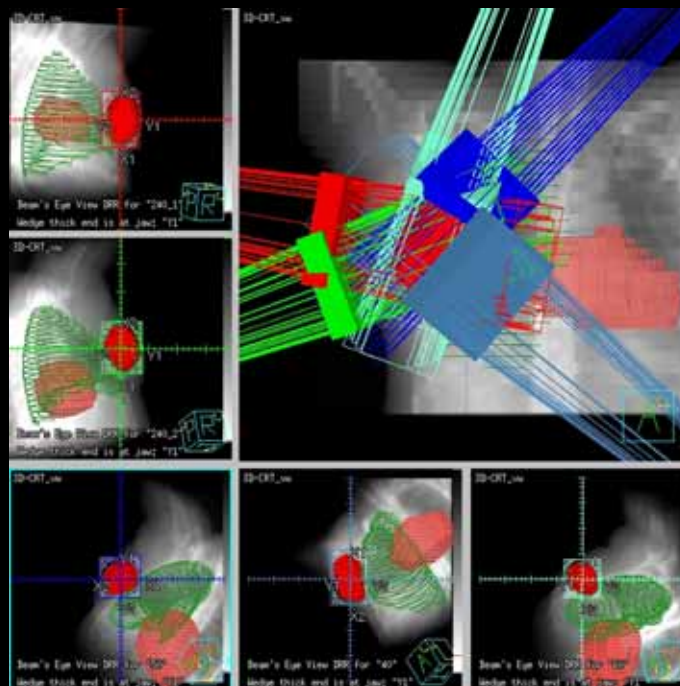
- cervix
- prosztata

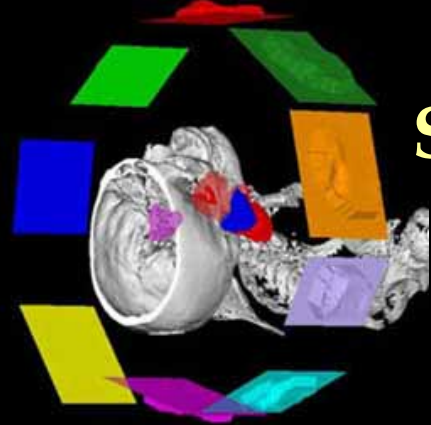

Standard besugárzási technikák

konformális besugárzás (3DCRT):

- agy
- cervix
- prosztata
- parciális emlő
- ...

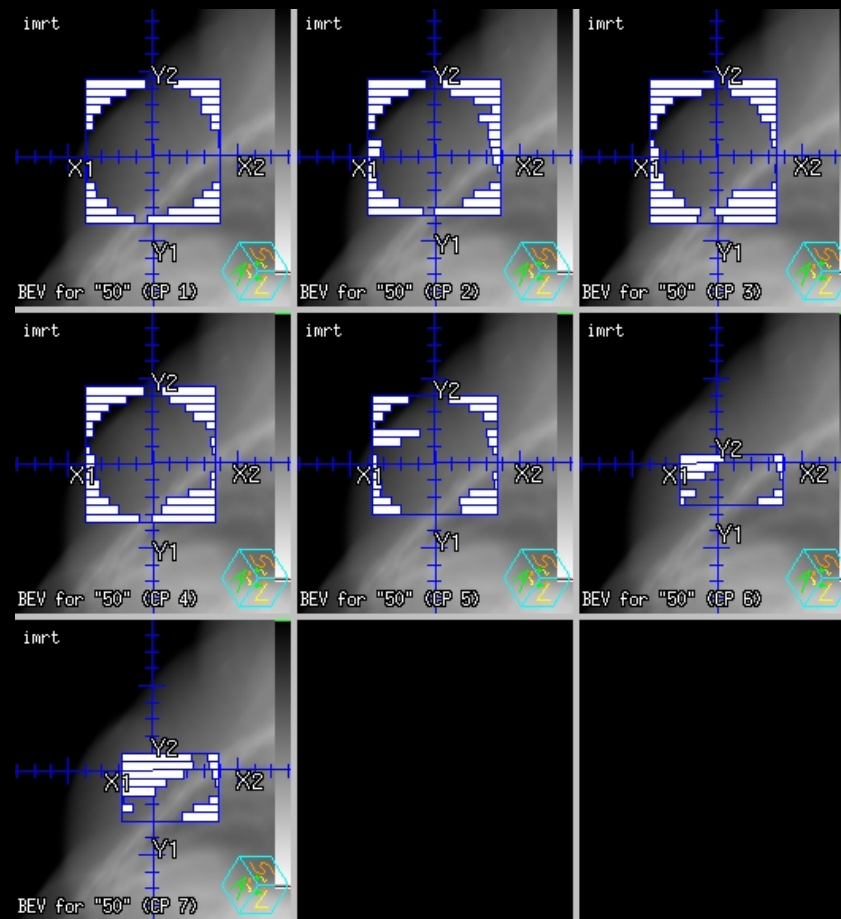
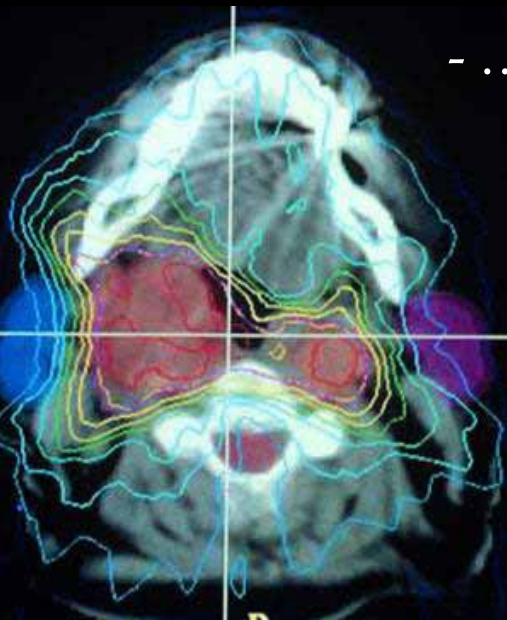

Standard besugárzási technikák

intenzitásmodulált besugárzás (IMRT):

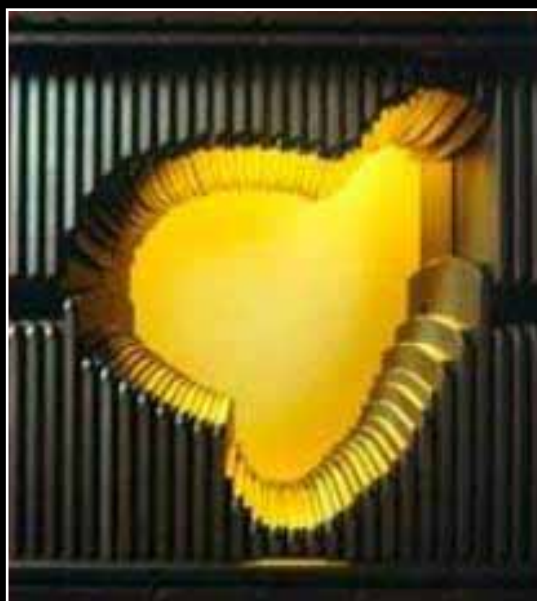
- agy
- cervix
- prosztata
- parciális emlő
- ...

Dózisprofil-módosító eszközök

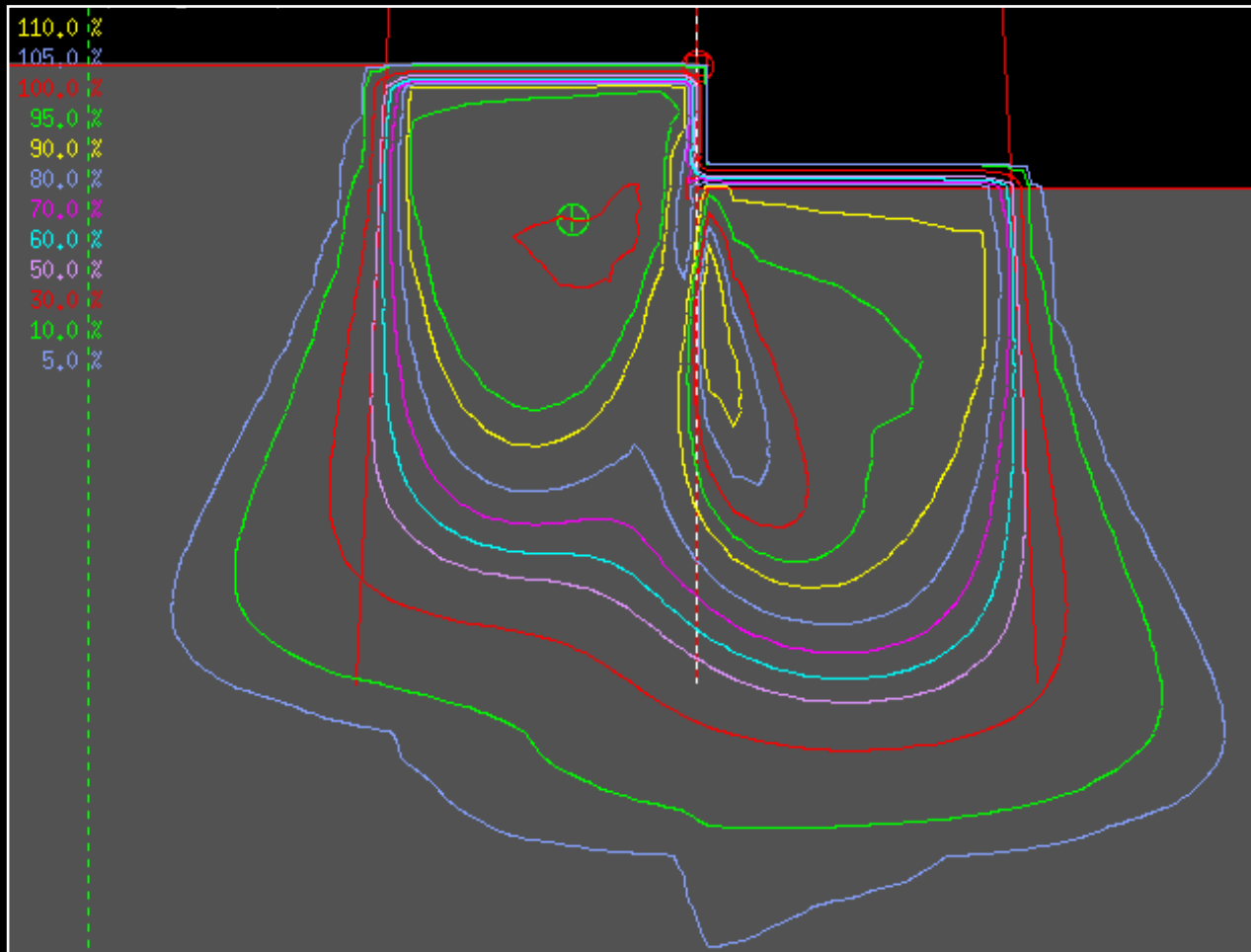
intenzitásmodulálás eszközökkel:

- blokkok
 - ékek (fizikai, virtuális)
 - szöveti kompenzátorok
- MLC (Multi Leaf Collimator)

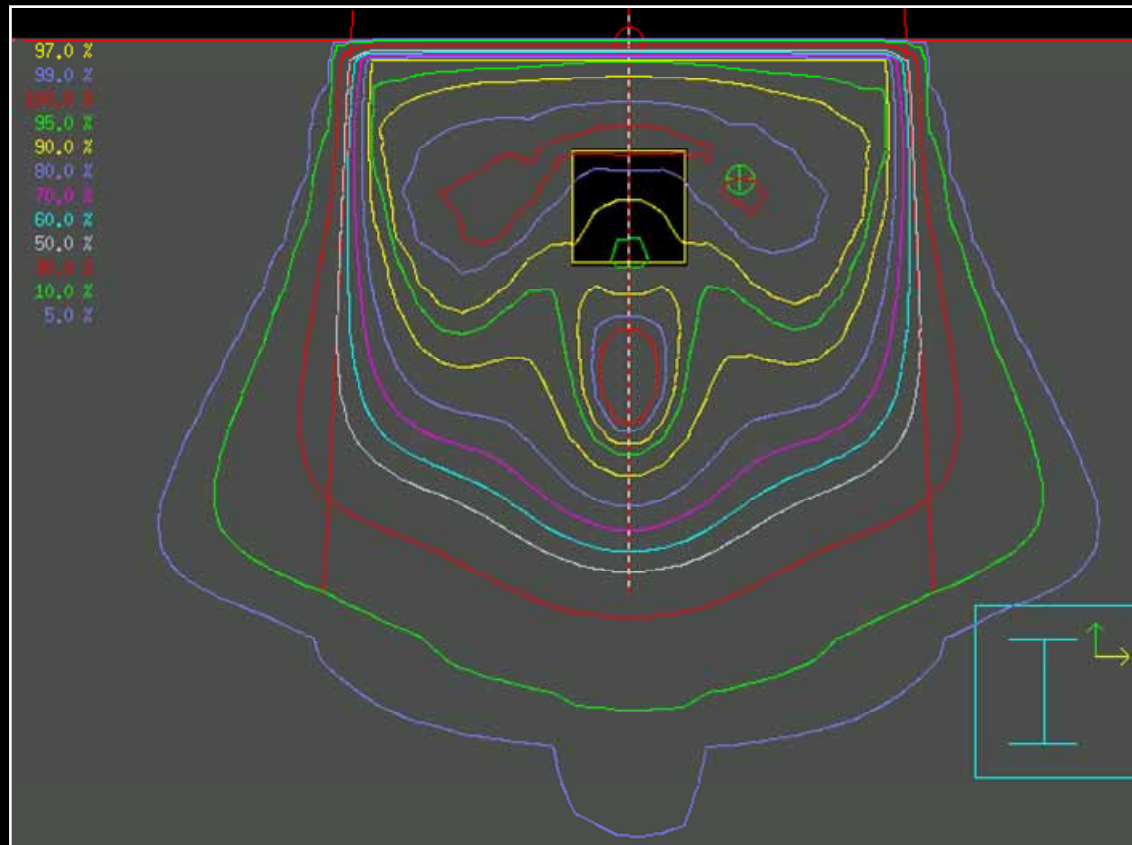
Elektron-besugárzás

felszín kontúr változásai → bólus

Elektron-besugárzás

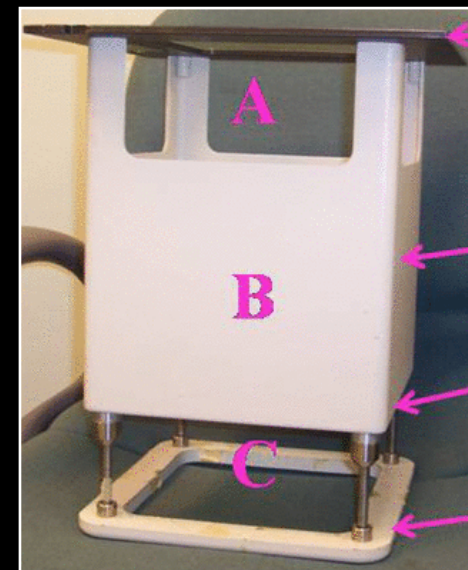
inhomogenitások hatása (pl. levegőüreg):

Elektron-besugárzás

használata:

- bőrelváltozások
- heg-boost
- mélyen fekvő védendő szervek védelme (pl. gv.)

DE:

- kis mezőket nehéz számítani
- nagy D-grad. → bonyolultabb dozimetria

Kezelési riport

Riport:

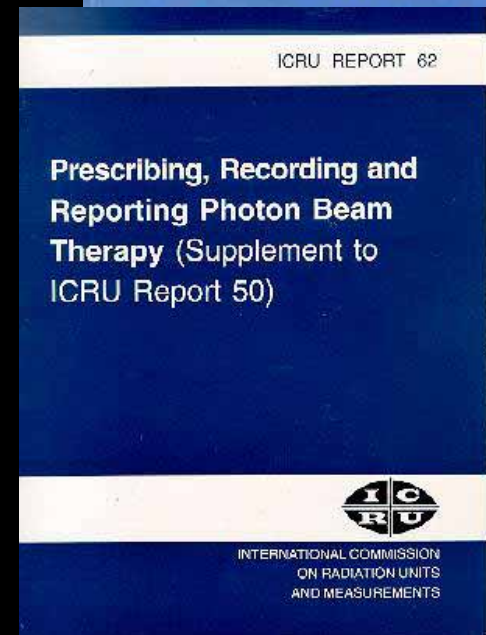
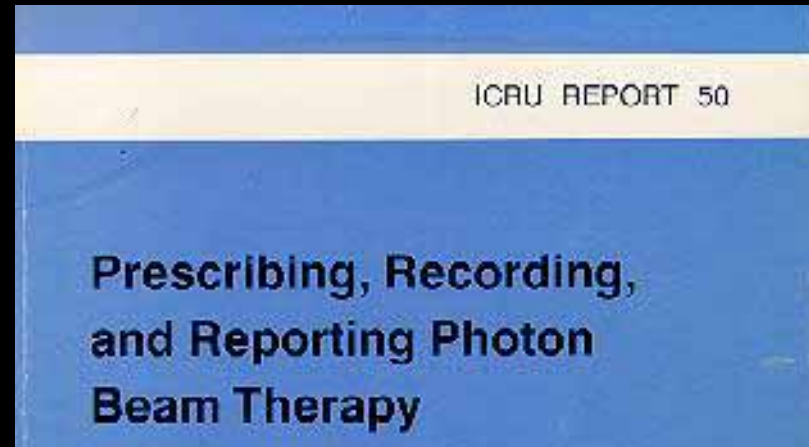
- uniform (bármely megfelelő végzettséggel rendelkező személy képes legyen megérteni, mi történt a beteggel)

→ bármely orvos folytathatja kezelés, bármely fizikus áttervezheti

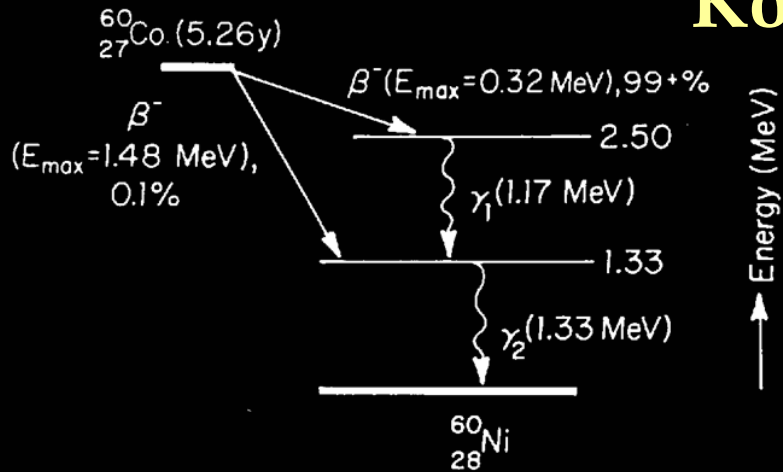
→ reirradiáció

→ klinikai vizsgálatok

→ lehetséges perek

Kobalt-ágyú

nagyon magas aktivitás:

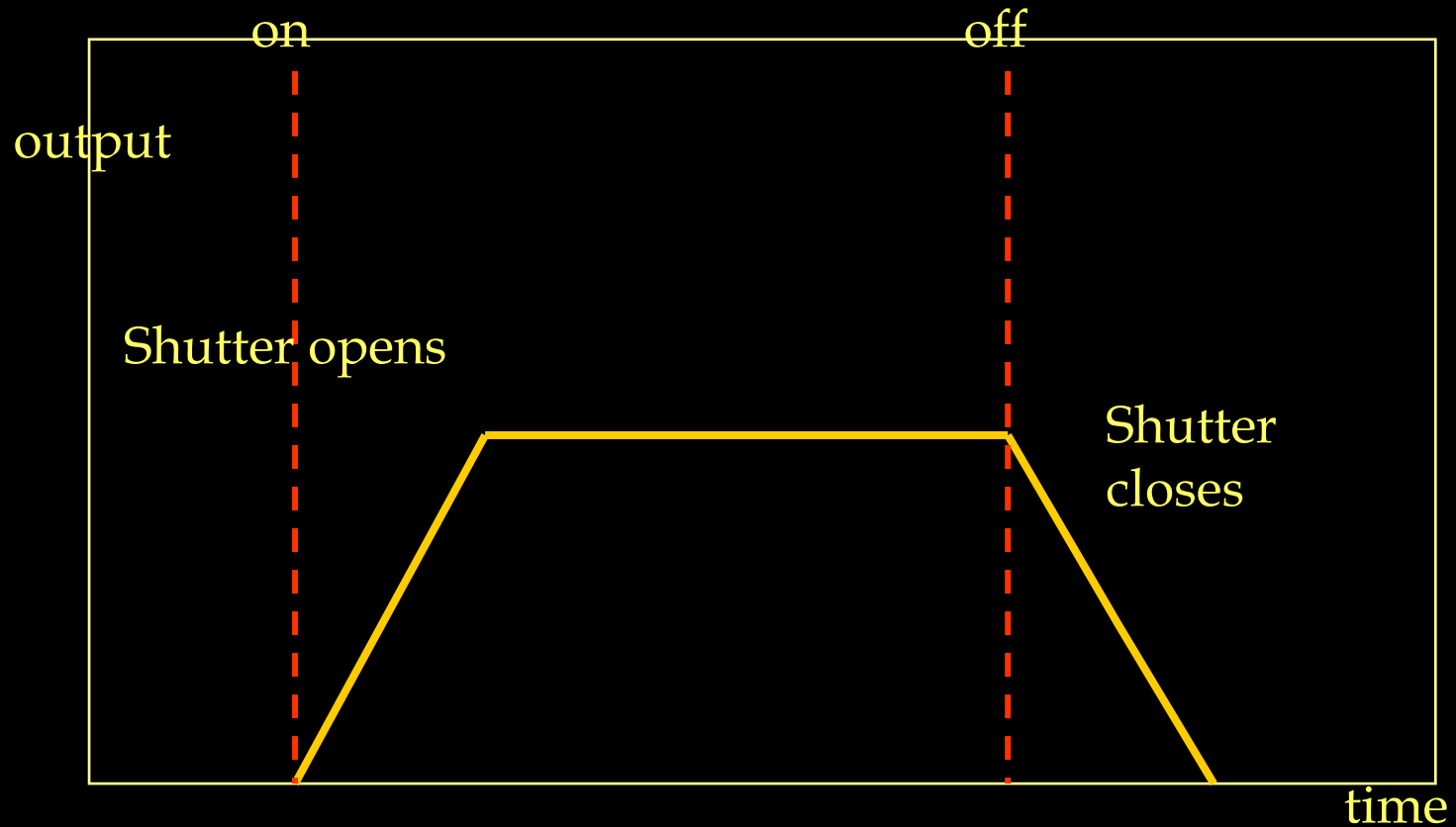
> 1.000 Ci

$E_{\text{foton}} \sim 1,25 \text{ MeV}$

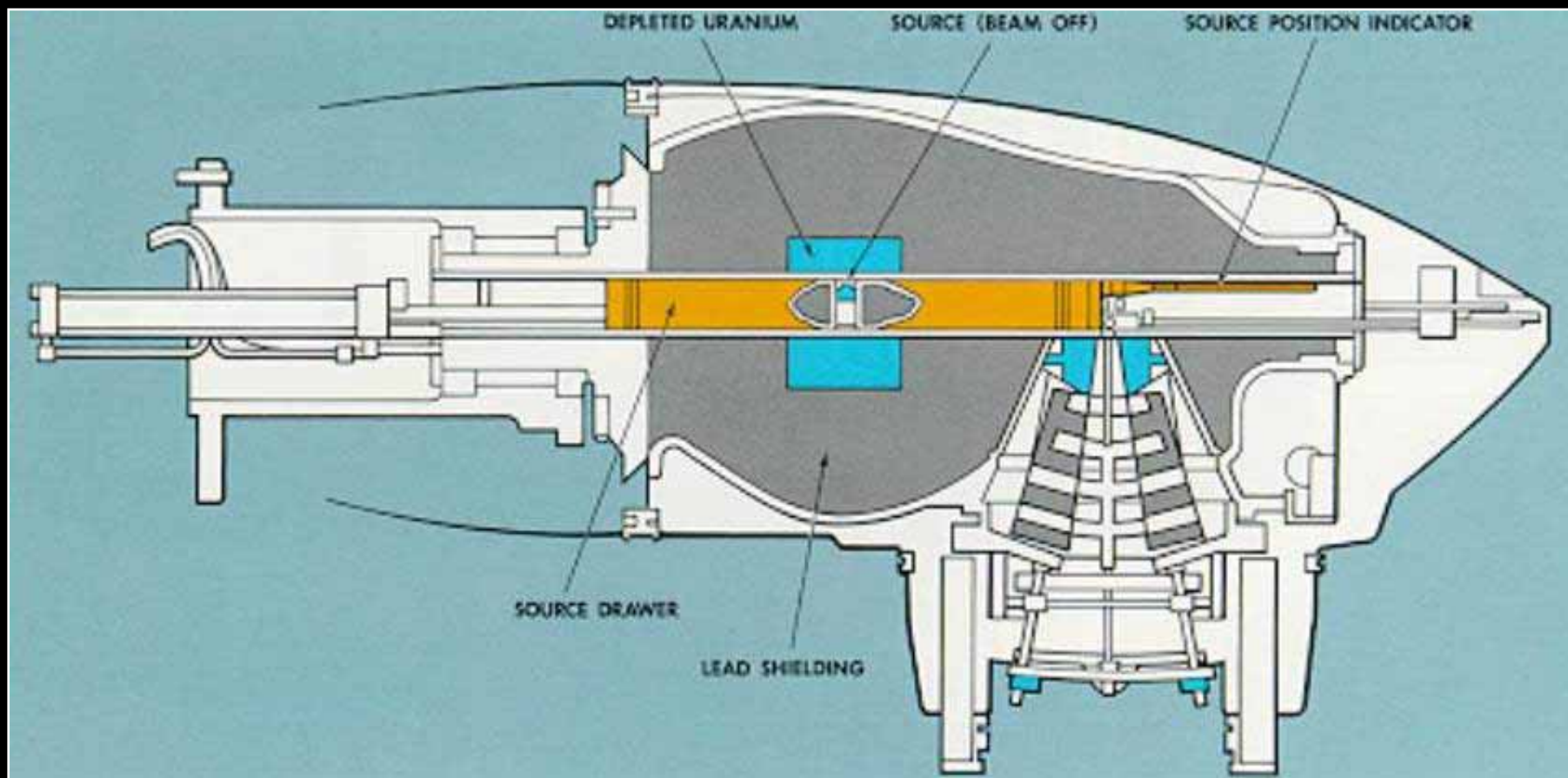
Kobalt-ágyú

2-s timer vezérli (oda/vissza számolnak) → on/off effect:

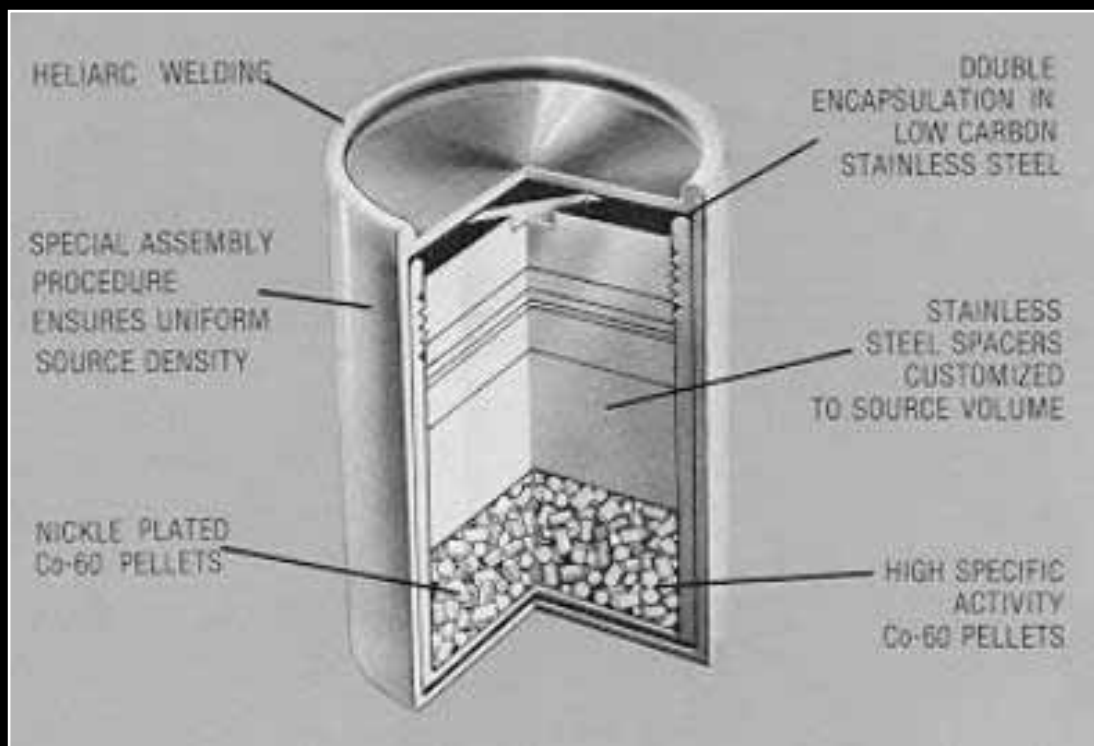

Kobalt-ágyú

forrás-fej és a transzfer-mechanizmus:

Kobalt-ágyú

sugárforrás:

- zárt (tűzálló)
- duplafalú (szivárgásmentes)
- $T_{1/2} = 5,26 \text{ ys}$ → 5 évente cserélni kell
- átmérője $> 2 \text{ cm}$ → széles félárnyék
- bármilyen hiba esetén visszahúzza a mechanika!

LinAc

Linear Accelerator = lineáris gyorsító

LinAc

LinAc

LinAc

LinAc

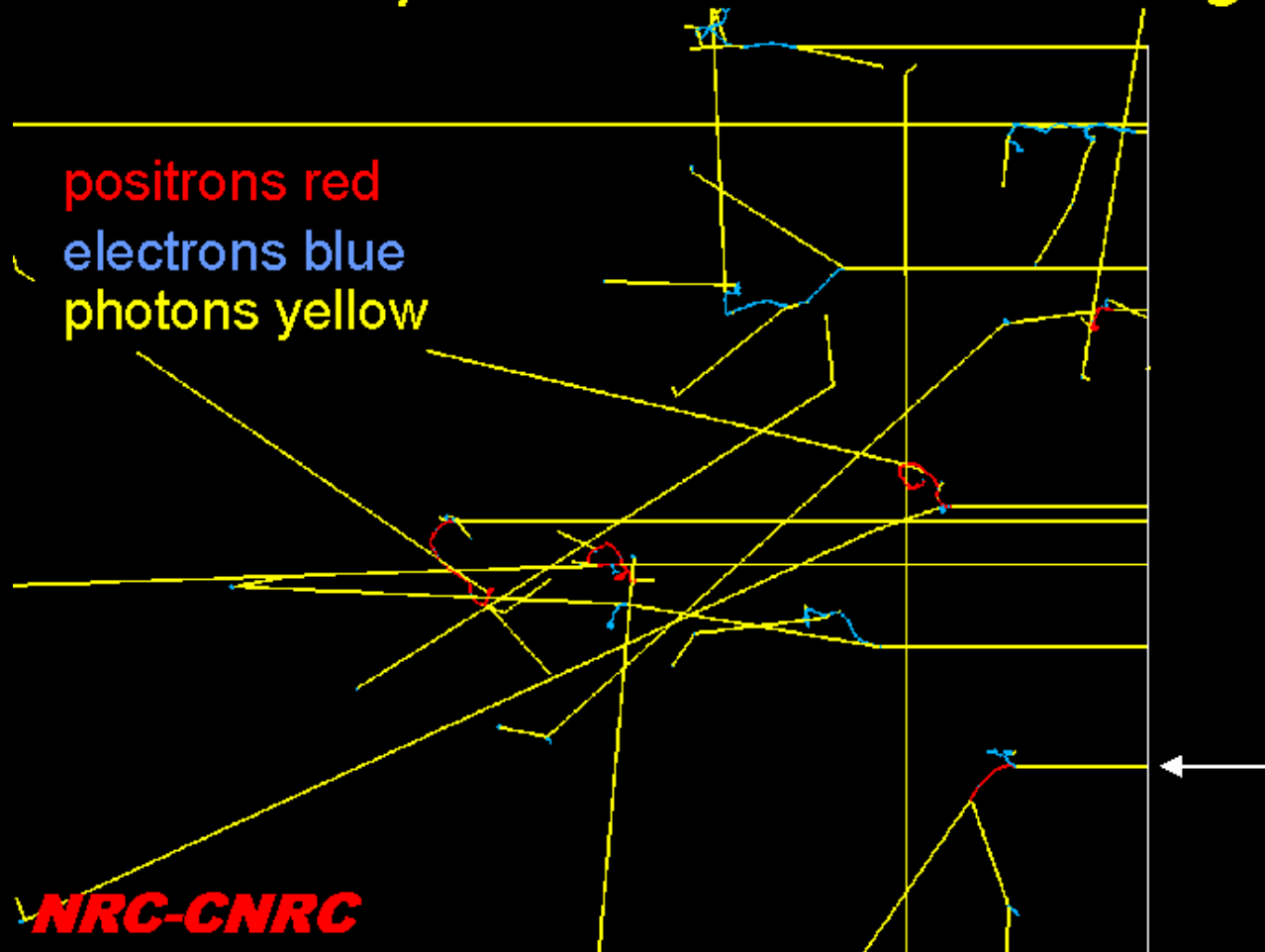

LinAc

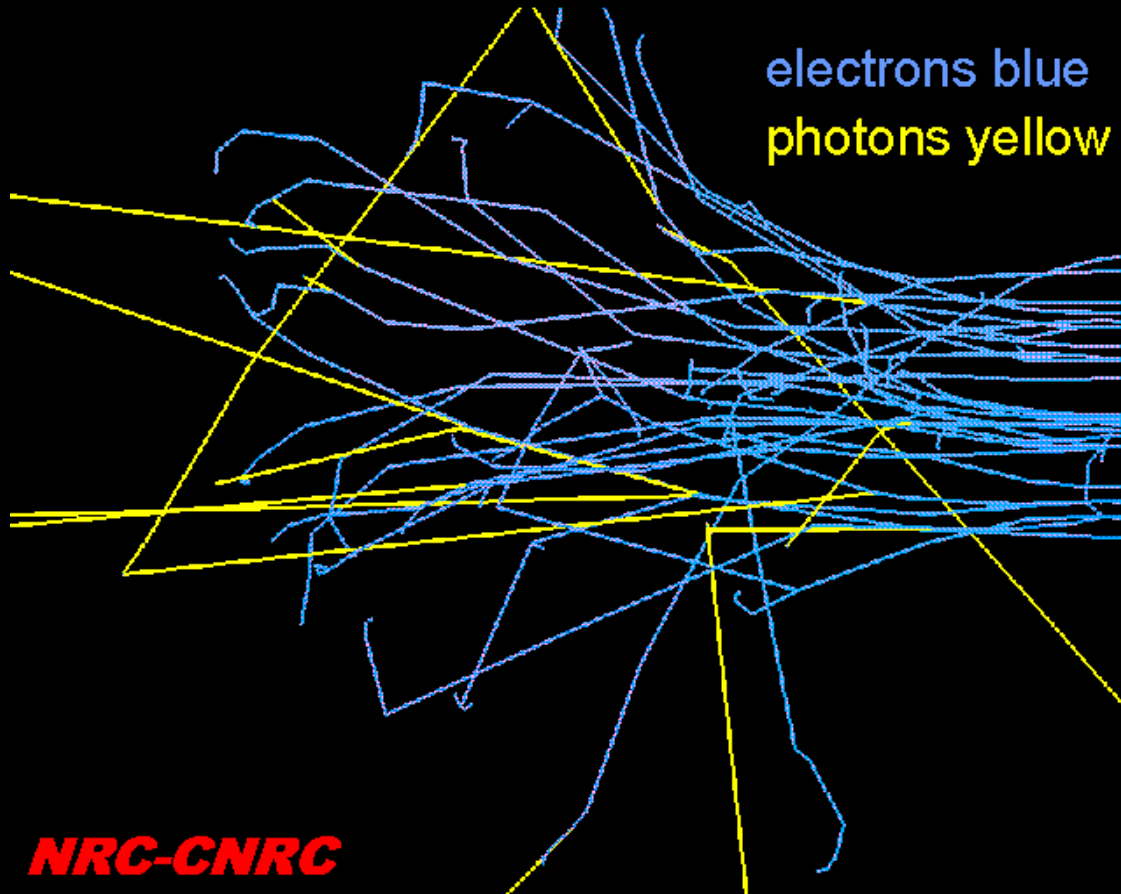
Fotonzáró ólomban

10 MeV photons on lead from right

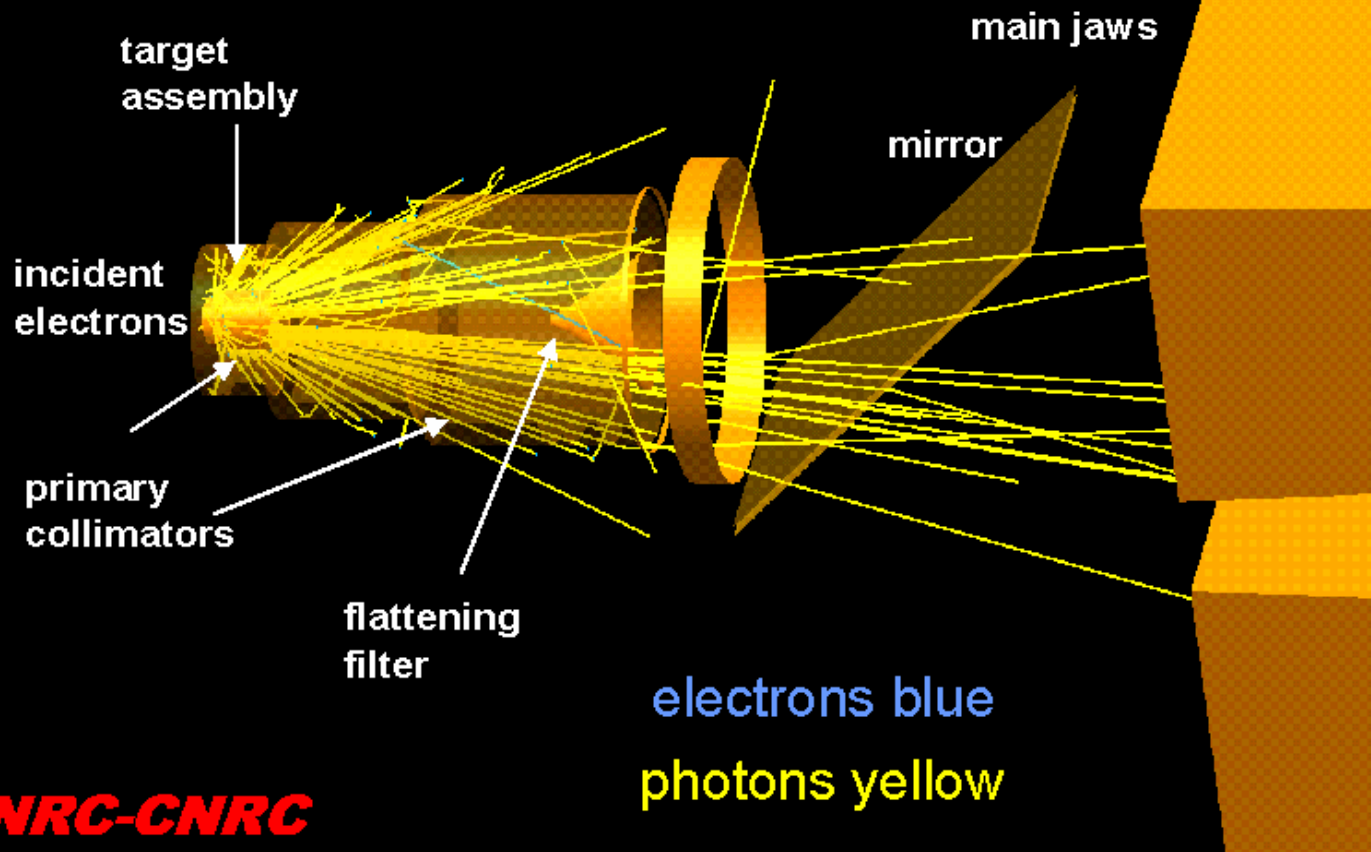
Elektronzápor vízben

10 MeV electrons on water from right

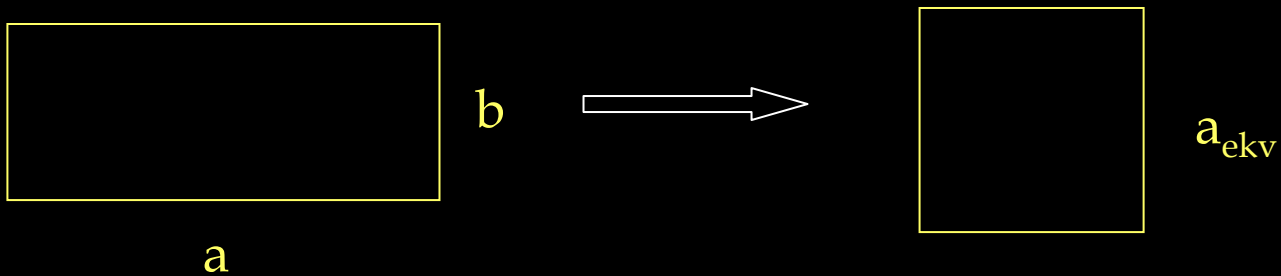
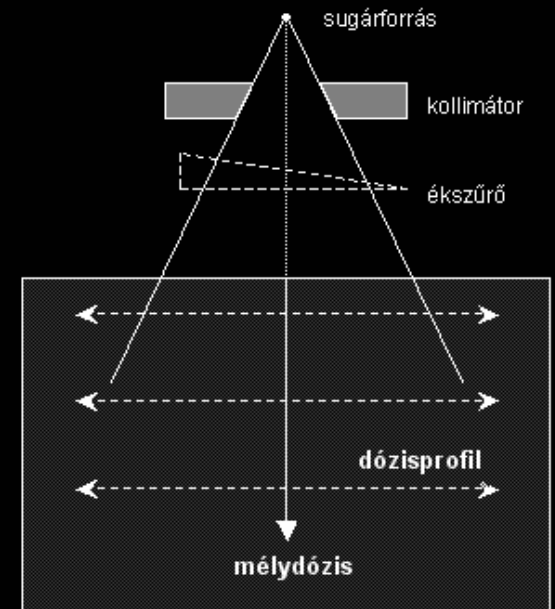
Fotonzápor

Siemens 6MV KD2

A sugárzási tér

- mezőméret
- fókuszbőr távolság
- energia
- gócmélység
- százalékos mélydózis

Ekvivalens mezőméret:

$$a_{\text{ekv}} = \frac{2ab}{a + b}$$

Manuális besugárzás-tervezés

18 MV-X PRIMUS 2																	
Izocentrikus táblázat																	
Monitoregység 1Gy-hez, Blokkartó gyengítése: 0,970 (osztó)																	
mező (cm)	Forrás-bőr távolság (cm)																
	97	93	92	91	90	89	88	87	86	85	84	83	82	81	80	79	78
3x3	106,9	114,4	117,4	120,7	124,1	127,6	131,3	135,2	139,1	143,0	147,2	151,4	155,6	160,0	164,7	169,5	174,2
4x4	103,2	109,5	112,4	115,5	118,6	122,0	125,3	128,9	132,6	136,1	140,2	144,1	148,1	152,5	156,9	161,1	165,8
5x5	101,0	106,5	109,4	112,4	115,2	118,5	121,7	125,2	128,5	132,1	135,7	139,6	143,4	147,5	151,7	156,0	160,5
6x6	99,0	104,4	107,0	109,6	112,6	115,5	118,5	121,8	125,3	128,4	132,0	135,8	139,3	143,1	147,0	151,0	155,6
7x7	97,8	103,1	105,5	108,0	110,6	113,6	116,6	119,6	122,9	126,1	129,5	133,0	136,6	140,3	144,0	148,0	151,9
8x8	96,7	101,4	103,9	106,3	108,9	111,8	114,5	117,4	120,4	123,5	127,3	130,2	133,8	137,0	140,9	144,2	148,5
9x9	95,5	100,4	102,6	105,0	107,5	110,1	112,9	115,6	118,5	121,6	124,8	128,0	131,1	134,9	138,2	141,9	145,4
10x10	94,5	99,2	101,7	103,9	106,2	108,6	111,4	114,3	117,0	119,8	123,0	126,1	129,2	132,7	136,0	139,4	143,0
11x11	93,7	98,4	100,7	102,9	105,1	107,5	110,2	112,8	115,6	118,3	121,3	124,3	127,4	130,6	134,0	137,4	140,8
12x12	92,9	97,6	99,7	101,8	104,1	106,4	108,9	111,4	114,1	116,9	119,6	122,4	125,6	128,6	132,1	135,4	138,6
13x13	92,2	97,0	99,0	101,1	103,3	105,5	108,0	110,5	113,1	115,8	118,5	121,2	124,3	127,5	130,6	133,8	137,1
14x14	91,6	96,3	98,4	100,5	102,6	104,7	107,2	109,6	112,1	114,7	117,4	120,0	122,9	126,0	129,2	132,2	135,5
15x15	91,2	95,9	97,9	99,9	102,0	104,1	106,5	109,0	111,3	113,9	116,5	119,3	122,1	125,0	128,1	131,1	134,3
16x16	90,8	95,5	97,3	99,3	101,4	103,6	105,8	108,3	110,5	113,0	115,6	118,5	121,2	124,0	127,0	129,9	133,0
17x17	90,3	95,0	96,8	98,7	100,8	102,9	105,1	107,6	109,8	112,3	114,8	117,5	120,3	123,0	125,9	128,8	131,9
18x18	89,9	94,5	96,3	98,2	100,2	102,3	104,4	106,9	109,0	111,6	114,0	116,5	119,3	122,1	124,8	127,6	130,8
19x19	89,5	94,3	96,1	97,8	99,9	101,9	104,1	106,4	108,6	111,1	113,6	116,0	118,6	121,3	124,2	127,0	130,1
20x20	89,1	94,1	95,8	97,5	99,5	101,6	103,7	105,9	108,1	110,5	113,0	115,4	117,9	120,6	123,6	126,4	129,3
21x21	88,8	93,7	95,5	97,2	99,1	101,2	103,2	105,4	107,6	110,0	112,5	114,9	117,4	120,0	122,9	125,6	128,5
22x22	88,6	93,3	95,1	96,9	98,7	100,8	102,7	104,9	107,1	109,5	111,8	114,3	116,9	119,4	122,2	124,8	127,7
24x24	88,1	93,0	94,7	96,4	98,2	100,2	102,1	104,3	106,4	108,8	111,1	113,5	115,8	118,2	121,0	123,7	126,6
26x26	87,6	92,6	94,2	96,1	97,8	99,8	101,6	103,6	105,9	107,9	110,4	112,5	115,0	117,5	120,0	122,5	125,5
28x28	87,4	92,1	93,7	95,5	97,3	99,2	101,0	103,0	105,1	107,3	109,5	111,7	114,0	116,6	119,0	121,9	124,4
30x30	87,0	91,8	93,5	95,1	96,8	98,7	100,7	102,5	104,6	106,8	108,9	111,0	113,6	116,1	118,4	121,1	123,5
32x32	86,9	91,6	93,2	94,8	96,5	98,4	100,1	102,2	104,2	106,2	108,3	110,7	113,1	115,5	117,9	120,2	122,7
34x34	86,6	91,3	92,9	94,5	96,2	98,1	100,0	102,0	103,8	105,7	108,0	110,3	112,3	114,9	117,3	119,8	122,3
36x36	86,3	90,9	92,5	94,1	95,9	97,6	99,4	101,3	103,2	105,3	107,5	109,7	111,9	114,2	116,5	118,9	121,4
38x38	86,2	90,8	92,3	94,1	95,6	97,5	99,3	101,1	103,1	105,0	107,0	109,2	111,5	113,8	116,1	118,5	121,0
40x40	86,2	90,8	92,3	94,0	95,5	97,4	99,1	101,0	102,9	104,9	107,0	109,1	111,2	113,4	115,9	118,3	120,6

Manuális besugárzás-tervezés

18 MV-X PRIMUS 2																	
Monitoregység 1Gy-hez, Forrás-bőr távolság=100cm, Blokktartó gyengítése: 0,970 (osztó)																	
mező (cm)	góc mélység (cm)																
	3	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
3x3	111,8	129,1	134,8	141,3	148,1	154,8	162,2	170,1	178,0	186,3	195,4	204,0	213,3	223,1	233,8	244,6	255,8
4x4	108,6	124,4	129,9	136,1	142,3	149,2	155,8	163,1	170,8	178,6	186,9	195,7	204,5	214,2	223,9	234,0	244,6
5x5	106,7	121,5	127,1	133,0	138,9	145,5	152,0	159,2	166,4	174,1	181,8	190,2	198,7	208,0	217,4	227,6	237,8
6x6	104,7	119,1	124,4	129,8	135,8	141,7	148,1	155,1	162,1	169,2	177,2	185,3	193,2	202,1	211,1	220,4	230,6
7x7	103,3	117,4	122,5	127,7	133,3	139,4	145,5	152,1	158,9	166,1	173,3	180,9	189,2	197,9	206,2	215,7	225,1
8x8	102,2	115,7	120,8	126,0	131,3	137,3	143,1	149,4	156,0	162,7	169,7	177,7	185,4	193,5	202,3	210,7	220,2
9x9	100,8	114,5	119,2	124,2	129,6	135,2	141,0	147,0	153,2	160,1	167,2	174,5	181,7	190,3	198,1	206,6	215,5
10x10	100,0	113,3	118,2	123,0	128,1	133,5	139,5	145,4	151,5	158,0	165,1	172,2	179,6	187,3	195,4	203,7	211,9
11x11	99,1	112,3	117,1	121,9	126,8	132,1	137,8	143,6	149,8	156,1	162,8	169,6	177,1	184,5	192,5	200,7	209,0
12x12	98,3	111,4	116,0	120,7	125,7	130,7	136,1	141,8	148,0	154,3	160,6	167,1	174,5	181,6	189,7	197,7	206,0
13x13	97,6	110,7	115,2	120,0	124,6	129,7	135,0	140,7	146,6	152,8	159,0	165,5	172,7	179,8	187,6	195,3	203,5
14x14	96,9	110,0	114,4	119,2	123,9	128,6	134,0	139,6	145,2	151,4	157,5	163,9	170,8	178,1	185,6	193,0	201,0
15x15	96,5	109,5	113,8	118,4	123,0	127,9	133,2	138,7	144,3	150,2	156,4	162,8	169,6	176,7	184,0	191,3	199,2
16x16	96,0	109,0	113,3	117,8	122,4	127,2	132,3	137,9	143,4	149,0	155,3	161,8	168,3	175,4	182,4	189,6	197,4
17x17	95,6	108,5	112,7	117,3	121,8	126,5	131,5	137,1	142,4	148,1	154,1	160,6	167,0	173,9	181,0	188,1	195,8
18x18	95,2	108,1	112,1	116,5	121,2	125,8	130,6	136,3	141,3	147,3	152,9	159,4	165,8	172,4	179,5	186,6	194,2
19x19	94,7	107,7	111,8	116,0	120,6	125,3	130,2	135,6	140,7	146,5	152,3	158,4	164,8	171,3	178,4	185,6	193,0
20x20	94,3	107,4	111,4	115,5	120,1	124,9	129,7	134,9	140,1	145,8	151,6	157,5	163,8	170,3	177,3	184,6	191,8
21x21	94,1	107,1	111,2	115,4	119,8	124,6	129,3	134,5	139,7	145,3	151,2	157,0	163,2	169,7	176,7	183,6	190,9
22x22	94,0	106,9	111,0	115,2	119,4	124,3	128,9	134,1	139,3	144,9	150,7	156,5	162,7	169,1	176,1	182,6	190,0
24x24	93,4	106,4	110,3	114,5	118,7	123,4	127,8	132,9	138,0	143,7	149,3	155,3	161,2	167,3	174,1	180,9	188,2
26x26	92,7	105,9	109,6	113,8	118,0	122,7	127,3	132,0	137,3	142,6	148,3	153,7	159,8	165,8	172,3	179,0	186,6
28x28	92,6	105,3	109,2	113,2	117,6	122,1	126,6	131,3	136,4	141,6	147,3	152,7	158,7	165,0	171,1	177,7	184,9
30x30	92,0	105,0	109,0	112,9	117,1	121,6	126,2	130,9	135,8	141,2	146,6	151,9	158,0	163,9	170,6	177,2	183,6
32x32	92,1	104,6	108,6	112,9	116,7	121,1	125,5	130,3	135,1	140,3	145,6	151,4	157,2	163,3	169,4	175,9	182,6
34x34	91,7	104,3	108,3	112,2	116,3	120,8	125,2	134,9	134,7	139,6	145,2	150,7	156,1	162,5	168,5	175,3	181,6
36x36	91,6	104,2	107,9	112,0	116,0	120,5	124,8	129,5	134,3	139,5	144,8	150,3	155,9	161,8	167,7	174,1	180,7
38x38	91,4	103,9	107,6	111,7	115,7	120,2	124,5	129,3	133,8	138,7	144,0	149,5	155,1	161,2	167,1	173,5	180,0
40x40	91,5	103,9	107,7	111,7	115,6	120,0	124,4	128,8	133,8	138,7	143,9	149,4	155,0	160,7	167,0	173,0	179,5

QC - LinAc

Quality Control program lineáris gyorsítókhoz

Gyakoriság	Feladat	Cselekvési szint*
Naponta	Foton és elektron output állandósága***	3 %
	Fénymező mérete (10 x 10 cm)	2 mm
	Lézerfények geometriai pontossága	2 mm
	Optikai távolságmérő geometriai pontossága	2 mm
	Ajtó megszakítás, videó monitor működése	nem működik
	Sugárzásjelző lámpa működése	nem működik
Havonta	Foton és elektron output állandósága	3 %
	Fénymező – sugármező egybeesése	2 mm
	Mezőméret kijelzés pontossága	2 mm
	Szátkereszt középpontossága	2 mm átmérő
	Kollimátor szimmetria	2 mm
	Elektron és elektron applikátor interlock	nem működik
	Biztonsági megszakítások működőképessége	nem működik

QC - LinAc

Quality Control program lineáris gyorsítókhoz

Gyakoriság	Feladat	Cselekvési szint*
Évente	Foton és elektron output kalibrálása	2 %
	Output faktorok mezőfüggése	2 %
	Mélydózisgörbék állandósága	2 %
	Foton és elektronmezők szimmetriája	3 %
	Ékfaktorok állandósága	2 %
	Monitorkamra linearitása	1 %
	Foton és elektron output különböző gantry állásnál	2 %
	Biztonsági megszakítások működőképessége	nem működik
	Gantry forgáspont	2 mm átmérő
	Kollimátor forgáspont	2 mm átmérő
	Asztal forgáspont	2 mm átmérő
	Gantry- kollimátor – asztal forgáspont egybeesése	2 mm átmérő
	Sugárzási és mechanikai izocentrum egybeesése	2 mm átmérő
	Asztallap lehajlása	2 mm
	Asztal függőleges elmozdulása	2 mm

*a mért érték és az elvárt érték különbsége, **hetente egyszer az összes energiára

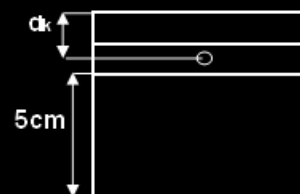
Primus II (Serial:4131) rendszeres bemérési jegyzőkönyve

P(levegő): **101,6 kPa**
T(levegő): **23,3 °C**

Műszer és beállítása: PTW Unidos 10001-11421
 Range: Med
 HV: +400V
 Kamra: 0,3 cm³, T_{yp}:23332,
 sn: 1096

Kollimátor=0°; Gantry=0°; MU=200
Forrás-Felszín Távolság:100cm!
 Foton mérés esetén a mezőméret:
10x10cm! Valamint a **szálkereszt!**
 Elektron mérésnél a **10x10cm-es**
standard applikátorral kell mérni,
 applikátor-felszín távolság: **5cm!**

Mérési elrendezés:

Energia	6MV-X	18MV-X	6MeV-E	9MeV-E	12MeV-E	15MeV-E	18MeV-E	21MeV-E
Applikátor	Szálkereszt		10x10cm-es std applikátor, 5cm-re fantom felszínétől					
dk	17mm	32mm	14mm	22mm	27mm	27mm	27mm	27mm
R [nC]	19,34	19,50	19,53	19,81	20,18	20,74	21,26	21,43
M [nC]	19,181	19,340	19,370	19,648	20,014	20,570	21,086	21,254
M ¹ [nC]	19,21	19,28	19,48	19,74	19,97	20,87	21,26	21,32
M ² [nC]	19,21	19,27	19,47	19,74	19,96	20,86	21,26	21,31
M ³ [nC]	19,21	19,25	19,46	19,74	19,97	20,85	21,26	21,32
M ^{tot} [nC]	19,210	19,267	19,470	19,740	19,967	20,860	21,260	21,317
Eltérés [%]	0,149%	-0,379%	0,517%	0,471%	-0,239%	1,410%	0,827%	0,294%

Maximális eltérés: 2%

a mérést végző aláírása

2014.03.24 21:52

QC - LinAc

Energia	6MV-X	18MV-X	6MeV-E	9MeV-E	12MeV-E	15MeV-E
Programozott MU	200	200	200	200	200	200
Monitor1	200	200	200	200	200	200
Monitor2	200	200	200	200	200	200
DG_1 értéke	5807	4154	4332	4708	4215	3800
DG_2 értéke	5448	3929	4000	4042	3934	3973
Korrigált DG_1	5 816	4 138	4 354	4 730	4 205	3 854
Korrigált DG_2	5 456	3 914	4 021	4 061	3 925	4 029

Sugárvédelem

Sugvéd. szabályok:

- besugárzáskor csak a beteg lehet a helyiségben
- → gyerekeket szedálni/altatni kell, ha szükséges
- redundáns biztonsági eljárások (pl. független sugármonitorok)
- interaktív interface (kamerák, mikrofon)
- indításhoz mindkét kéz kell (kulcs + gomb)
- ellenőrző mechanizmusok (fény, hang besugárzáskor)
- ajtónyitás mindig megszakítja a besugárzást
- személyre szóló jelszó – különböző jogosultságokkal → felelősség
- baleseti intézkedési terv (BEIT), értesítendők tetszámmal
- figyelmeztető jelzések (sugár, terhes/szoptató nő nem léphet be,...)
- karbantartást, javítást csak szervízmérnök végezhet
- szervíz módban tilos kezelni (interlockok felülírva)

In vivo dozimetria

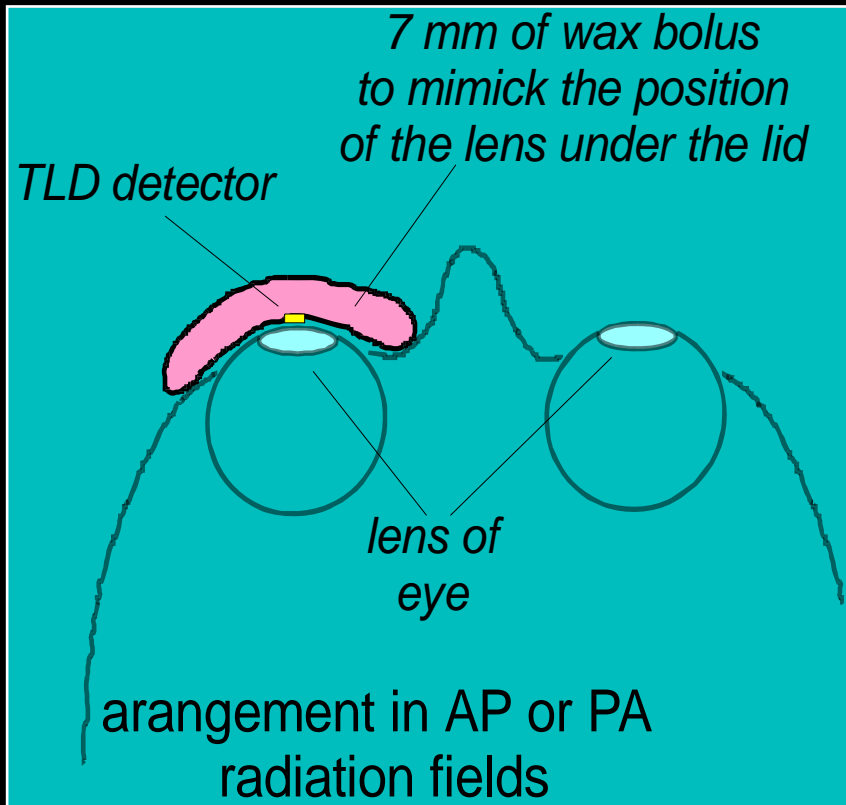
QC:

- kezelés verifikációja
- nem számítható D-ok (dózistervezés határai, beteg mozgása)
- D-verifikáció (védendő szervek, jogi szempontok, klin. vizsgálatok)

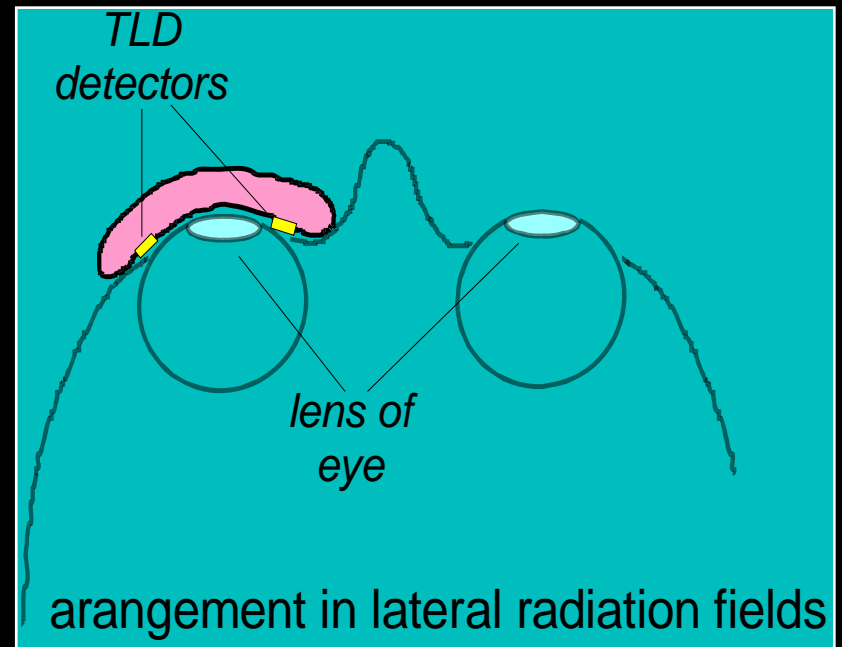
Módszerek:

- TLD
- félvezetők (diódák, MOSFET)
- kilépő D mérése (portal filmek, EPID)

In vivo dozimetria

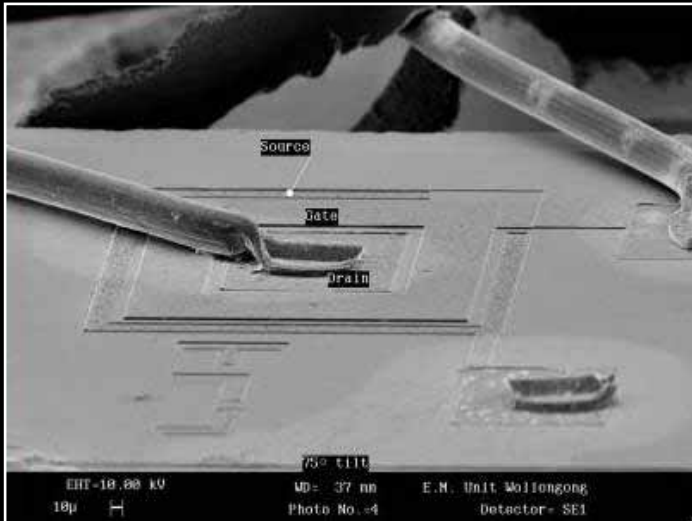

szemlencse D-mérése TLD-kkel

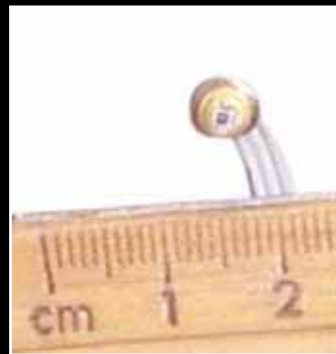
In vivo dozimetria

félvezetők

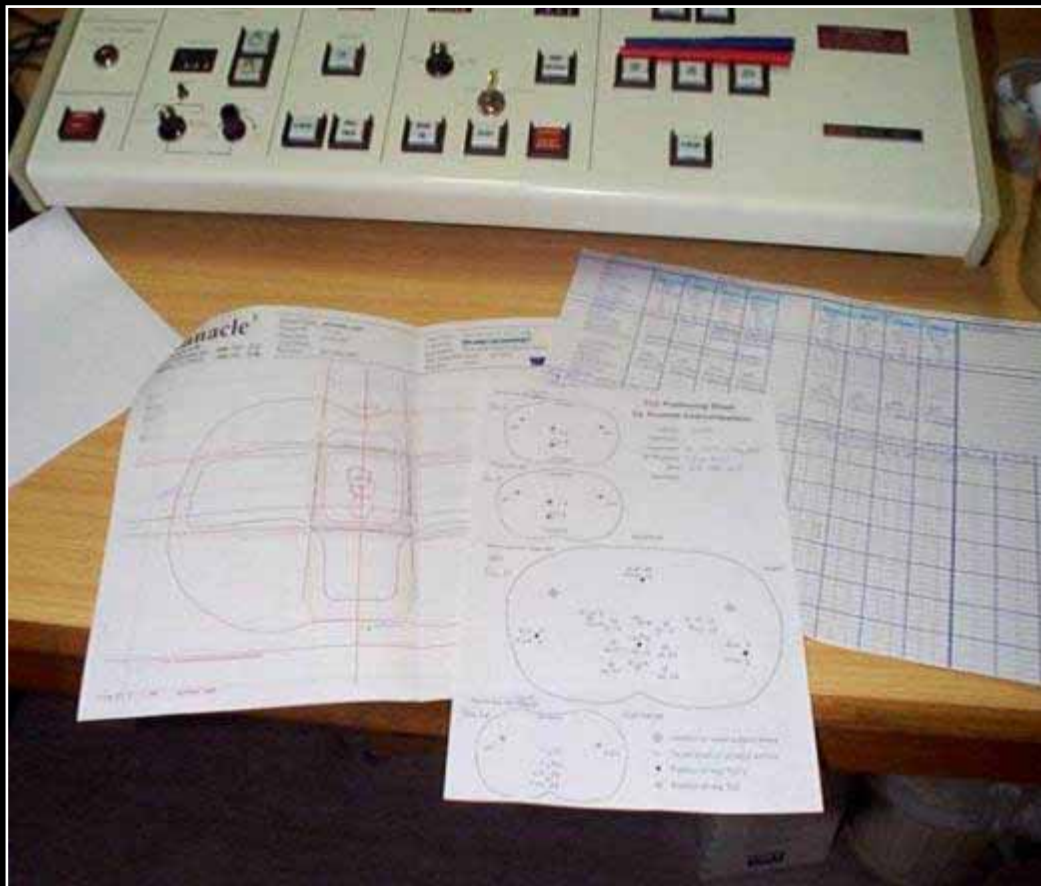
MOSFET

(Metal-Oxide-Semiconductor
Field-Effect Transistor:
szigetelőréteges tervezérlésű
tranzisztor)

diódák

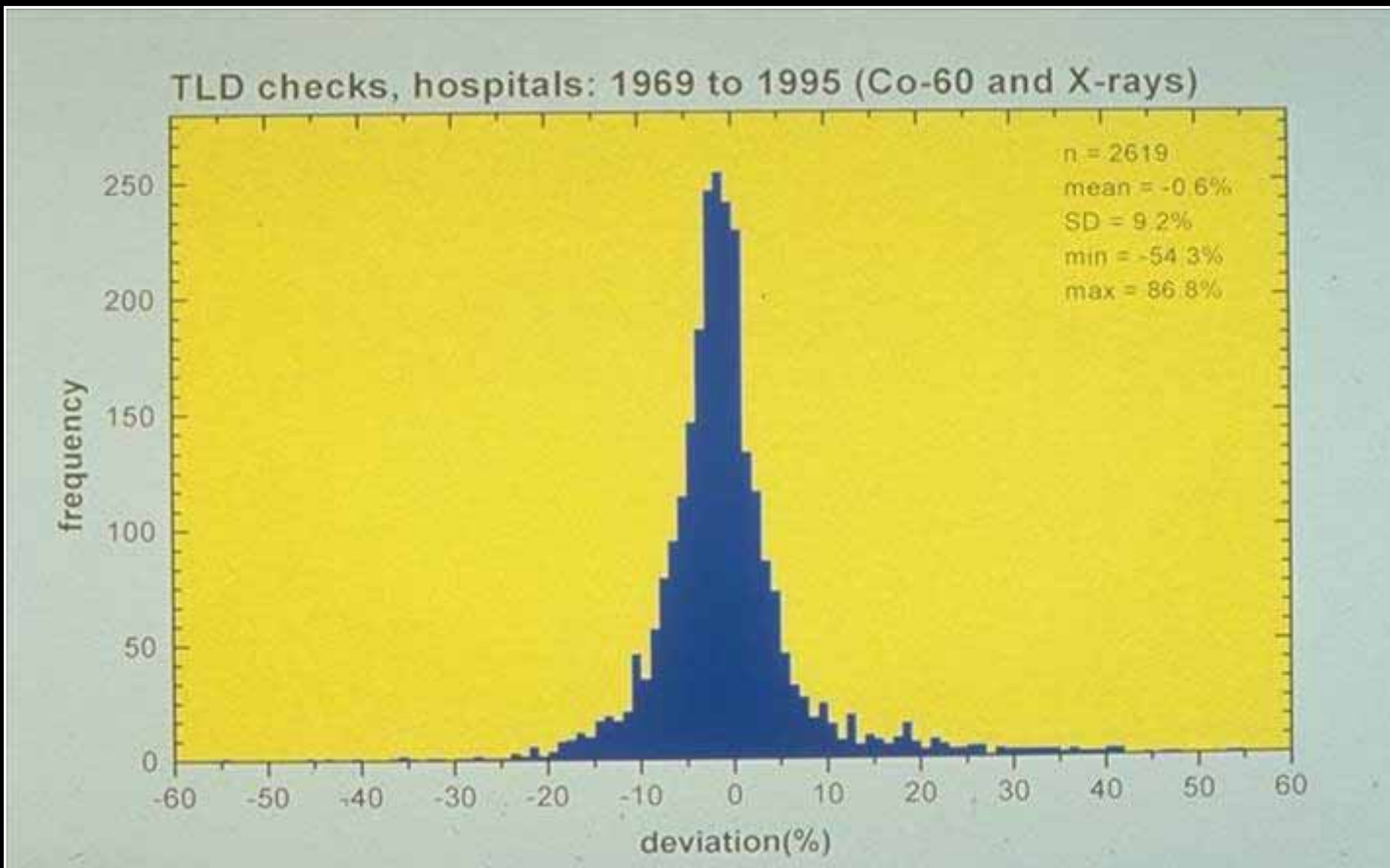
In vivo dozimetria

részletes dokumentáció itt is alapvető!

Auditok

IAEA/WHO dózis-minőség audit eredménye

Auditok

- **Level 1:** abszolút kalibráció ref. pontban (pl. IAEA/WHO postal TLD service)
- **Level 2:** egyszerű fizikai fantommal (pl. ékfaktorok, % mélydózisok, profilok)
- **Level 3:** a teljes kezelési lánc ellenőrzése antropomorf fantommal (pl. TROG study)

Bizonytalanság forrásai

- beteg elhelyezése
- szervmozgások
- képalkotás (felbontás, torzítások,...)
- anatómia (kontúrok)
- sugárnyaláb geometriája
- dózisszámítás
- dózisterv kiértékelése
- terv végrehajtása

Összefoglalás

Another end of the day at the clinic...

Köszönöm a figyelmet!